

Interreg

Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

1

Nyugat-Zala (Zalaegerszeg és Lenti járás) gazdaságfejlesztési stratégiája

Zala Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány

2018. május

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

Tartalom

1. Vezetői összefoglaló - Zusammenfassung vom Projektleiter	3
2. Térségi helyzetfeltárás, a releváns gazdaságfejlesztési stratégiákkal, akciótervekkel, fejlesztési tervekkel fennálló szinergiák áttekintése	9
2.1. A Nyugat-zalai Gazdaságfejlesztési Térség általános bemutatása	9
2.1.1. Népeség	10
2.1.2. Gazdaság	11
2.1.3. Foglalkoztatás	19
2.1.4. Felsőoktatás, szakképzés	19
2.1.5. Gazdaságfejlesztéssel foglalkozó szervezetek	19
2.1.6. Klaszterek a programterületen	23
2.2. A Nyugat-zalai Gazdaságfejlesztési Térség releváns fejlesztési stratégiái	24
2.2.1. Nemzeti szintű fejlesztési stratégiák és programok	24
2.2.2. Zala megyei, és a REGIONET térséget érintő fejlesztési stratégiák, programok	25
3. Problémafeltárás, igények és lehetőségek	27
3.1. Turisztikai helyzetfeltárás zalai megállapításai, lehetőségek	29
3.1.1. Turisztikai helyzetfeltárás főbb zalai megállapításai	29
3.1.2. Az idegenforgalmi szektor térségi lehetőségei, induló projektjei	31
3.2. Helyi élelmiszeripar helyzetfeltárás zalai megállapításai, lehetőségek	33
3.2.1. Helyi élelmiszeripar helyzetfeltárás főbb zalai megállapításai	33
3.2.2. Helyi élelmiszer szektor térségi lehetőségei, induló projektjei	35
3.3. Ágazati együttműködések, REGIONET gazdaságfejlesztést segítő kulcsprojektek	36
3.3.1. A REGIONET COMPATITIVE együttműködést erősítő kulcsprojektek	36
3.4. A gazdaságfejlesztési szervezetek bekapcsolásának lehetőségei	38
3.5. A Nyugat-zalai Gazdasági Térség SWOT-elemzése	40
4. Stratégiai fejlesztési javaslat a térség határon átnyúló gazdaságfejlesztési súlypontjainak ismertetésével	41
4.1. A Nyugat-zalai Gazdaságfejlesztési Együttműködés céljai	41
4.2. A Nyugat-zalai térségi vállalkozói kezdeményezés prioritásai és intézkedései	42
4.3. A Nyugat-zalai Gazdaságfejlesztési Térség együttműködési keretrendszere	45
5. Források, felhasznált dokumentumok	46

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

1. Vezetői összefoglaló - Zusammenfassung vom Projektleiter

3

Az INTERREG V-A Ausztria-Magyarország Együttműködési Program keretében elnyert REGIONET COMPETITIVE projekt az osztrák-magyar határtérségben a KKV-k térségi és határon átnyúló hálózati együttműködésének modelljének kialakítását célozza.

A projekt helyzetfeltárása alapján az elmúlt évek során a határtérségben megalakult vállalkozói hálózatok erős kapcsolati csomópontokat hoztak létre az egyes térségekben, amelyek kulcsszerepet játszanak a KKV-k térségi és nemzetközi növekedése, üzleti kapcsolatrendszerének bővülése tekintetében.

A REGIONET hálózatépítés első pilot projektjeiben Zala megye nem vett részt, de REGIONET térségről általánosságban is elmondható, hogy a határon átnyúló együttműködés rövidtávon nem volt képes olyan dinamikus hálózati rendszer létrehozására, amely a stratégiai jellegű, állandó együttműködés alapjait biztosítaná. Továbbra is kihívást jelent a KKV-k nemzetközi kapcsolatainak erősítése, a közös termékfejlesztés, értékesítési együttműködések kialakítása, illetve a KKV szektor aktuális közös kihívásaira megfelelő intézkedések, megoldások kidolgozása (többek között: a határtérségi KKV-k innovációs aktivitásának alacsony szintje). A bilaterális stratégiai együttműködésben rejlő kölcsönös növekedési lehetőségek kiaknázatlanok maradtak. Ez egyrészt a térségi vállalkozói hálózatok továbbfejlődését akadályozza, másrészt a KKV-k nemzetközi versenyképességét, piaci kapcsolataik szélesítését és a bilaterális kooperációk (pl.: termelési, szolgáltatásfejlesztés, értékesítés, innovációs) beindítását veti vissza. Stratégiai együttműködés hiányában a vállalkozói hálózatok beszorulnak saját szűk, térségi gazdasági zónájukba.

A REGIONET COMPETITIVE kezdeményezés átfogó célkitűzése fentiekre tekintettel a KKV-k nemzetközi versenyképességének, piaci jelenlétének támogatása az osztrák-magyar határtérségben, vállalkozói hálózatok továbbfejlesztése, és a bilaterális gazdaságfejlesztési munkacsoportok stratégiai együttműködésének, valamint a KKV-k bilaterális innováció-ösztönző együttműködéseit erősítő folyamatok segítése.

A projekt keretében minden együttműködő térség (10 partner) gazdaságfejlesztési stratégiát készít, amelynek célja adott régió gazdaságfejlesztési céljainak összehangolása a REGIONET kezdeményezéssel.

A Nyugat-zalai Regionális Gazdaságfejlesztési Stratégia célterülete Zala megye nyugati térsége, a Lenti járás és a Zalaegerszeg járás.

A stratégia 2. fejezete (Helyzetfeltárás) részletesen bemutatja a két járást társadalmi-gazdasági szempontból, rávilágít a településszerkezetből fakadó problémákra, az aktuális fejlesztési stratégiákból (Magyarország Partnerségi Megállapodása – Széchenyi 2020 Program, Zala megye, illetve Zalaegerszeg Megyei Jogú Város fejlesztési dokumentumai, illetve a két járás területén megalakult Vidékfejlesztési Akciócsoportok Helyi Fejlesztési Stratégiái) kiindulva foglalja össze a zalai vállalkozó kezdeményezés lehetőségeit.

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

4

A Stratégia 3. fejezete a helyi fórumok, a projekt keretében végzett turisztikai és helyi termék, illetve más, a REGIONET projekt felmérése előtt készült kutatás alapján elemzi a térségi (lenti és zalaegerszegi járások) vállalkozások helyzetét, szükségleteit, elvárásait, és lehetőségeit. Zala megyében és a projektterületen az eddig megvalósított projektek ellenére nem alakultak ki azok a hálózatok, amelyek képesek önmaguk tevékenységeit megszervezni. Az érintett 2 járásban nincs turisztikai desztináció menedzsment, a meglévő helyi piacok, értékesítési lehetőségek ellenére a helyi termelők, szolgáltatók együttműködései esetlegesek, nem szervezettek, és nem alakult ki az érintett régióban egységes, a terület adottságaira, lehetőségeire épülő gazdasági térség.

A zalai REGIONET térségben több gazdaságfejlesztési szervezet is működik (Zala Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, Zala Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, országos érdekvédelmi és szakmai szervezetek zalai tagozatai), melyek részt vesznek a nagy nemzetközi hálózatok munkájában, de a kötelező kamarai regisztrációs díj befizetésén túl ezen szervezetek munkájába a bekapcsolódás önkéntes (Ausztriában egy erősebb, sokoldalúbb kamarai rendszer működik).

Ebben a fejezetben a teljesség igénye nélkül rövid áttekintést adunk azokról a futó, vagy induló nemzetközi és magyarországi meghirdetésű projektekről, amelyek segíthetik a zalai hálózatok fenntartható fejlesztését, ezáltal a REGIONET projekt hosszú távú céljainak megvalósítását.

A Stratégia 4. fejezete tartalmazza a Nyugat-zalai (Zalaegerszegi és lenti járások) gazdaságfejlesztési térség fejlesztésének prioritásait és intézkedéseit, melynek keretében közös, a REGIONET projektből tevékenységekre is javaslatokat adunk.

A Nyugat-zalai (Zalaegerszegi és lenti járások) térségi vállalkozói kezdeményezést alkotó vállalkozások és szervezetek az alábbi **fő célkitűzéseket** határozzák meg a REGIONET projekt keretében:

- A Nyugat-zalai (Lenti-Zalaegerszeg járások) Fejlesztési Térség hálózatosodásának elősegítése, különösen a helyi kulcságazatokban, valamint a turizmusgazdaságban és a helyi termékfejlesztésben;
- A Fejlesztési Térség határon átnyúló gazdasági kapcsolatainak erősítése a Dél-Burgenland, Wechselland, Hartbergerland, Joglland fejlesztésében érdekelt szereplőkkel együttműködésben.
- Kölcsönös üzleti együttműködés kereteinek meghatározása, a már működő szakmai szervezetek szolgáltatásainak integrálásával, támogató rendezvények népszerűsítése a régióban.

A Nyugat-zalai Gazdasági Stratégia prioritásai:

1. prioritás: A növekedési potenciállal rendelkező vállalkozások és iparágak fejlődésének előmozdítása a térségben – **egyéni szint**
2. prioritás: Területi alapú hálózatfejlesztés, az együttműködési szint növelése a kiemelt ágazatokban (turizmus, helyi termékfejlesztés) – **nyugat-zalai térség szintje**

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

3. prioritás: Általános gazdaságfejlesztési együttműködés fokozása a bilaterális térségben, ágazati fejlesztés az élelmiszeripar és helyi ellátás, illetve a turizmusgazdaság a REGIONET Vállalkozói Kezdeményezés partnertérségeiben – **közös, AT-HU szint.**

A REGIONET COMPETITIVE projekt a pályázatban megfogalmazott tevékenységek alapján hozzájárul a Nyugat-zalai Gazdaságfejlesztési Stratégia megvalósításához, elsősorban azzal, hogy az érintett helyhatóságok (önkormányzatok) és gazdaságfejlesztési szervezetei újragondolják a térség együttműködésre épülő gazdaságfejlesztési folyamatait, ezt egymással partnerségben, a közös üzleti előnyök érdekében elkezdik megvalósítani.

A projekt keretében megalakulhatnak a Zalában még hiányzó együttműködési láncok; egy vagy két turisztikai hálózat előkészítése, valamint egy olyan helyi termék-értékesítő és tanácsadó hálózat előkészítése, amely célja a helyi szolgáltatások összehangolása.

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

6

Zusammenfassung vom Projektleiter

Das im Rahmen des INTERREG V-A Österreich-Ungarn Kooperationsprogramms erfolgreich beworbene REGIONET COMPETITIVE Projekt an der österreichisch-ungarischen Grenzregion erzielt den Modellaufbau regionaler und grenzüberschreitender Netzwerkkooperation der KMU.

Aufgrund der Situationsanalyse im Projekt haben in den vergangenen Jahren die in der Grenzregion entstandenen Unternehmensnetzwerke starke Knotenpunkte in den einzelnen Regionen aufgebaut, welche bezüglich der regionalen und internationalen Zunahme von KMUs und Erweiterung deren Geschäftsbeziehungen eine Schlüsselrolle spielen.

An den ersten Pilotprojekten des REGIONET Netzwerkbaus hat Komitat Zala nicht teilgenommen, aber von der REGIONET Region kann man auch generell sagen, dass die grenzüberschreitende Kooperation kurzfristig kein dynamisches Netzwerksystem etablieren konnte, das die Grundlagen einer strategischen, ständigen Zusammenarbeit sichern würde. Des Weiteren ist es eine Herausforderung, die internationalen Beziehungen der KMUs zu stärken, gemeinsam Produkte zu entwickeln, Verkaufskooperationen auszubauen, bzw. für die aktuellen Herausforderungen des KMU Sektors entsprechende Maßnahmen, Lösungen auszuarbeiten (unter anderem: niedriges Niveau der innovativen Aktivität von KMUs im Grenzraum). Die gemeinsamen Wachstumsmöglichkeiten in der bilateralen strategischen Kooperation blieben ungenutzt. Dies hindert einerseits die Weiterentwicklung der regionalen Unternehmensnetzwerke, andererseits werden dadurch die internationale Wettbewerbsfähigkeit von KMUs, die Erweiterung ihrer Marktkontakte, und Einführung von bilateralen Kooperationen (z.B.: Produktion, Leistungsentwicklung, Verkauf, Innovation) zurücknehmen. Mangels strategischer Kooperation werden die Unternehmensnetzwerke in ihre eigene, regionale Zone verengt.

Die umfassende Zielsetzung der REGIONET COMPETITIVE Initiative ist mit Rücksicht auf die Obigen die Unterstützung der internationalen Wettbewerbsfähigkeit, der Marktpräsenz von KMUs im österreichisch-ungarischen Grenzraum, Weiterentwicklung der Unternehmensnetzwerke, sowie Unterstützung der strategischen bilateralen Arbeitsgruppen für Wirtschaftsentwicklung, sowie der Stärkung von Prozessen zwecks bilateraler innovativer Kooperationen von KMUs

Im Rahmen des Projekts erstellt jede Kooperationsregion (10 Partner) eine Wirtschaftsentwicklungsstrategie, deren Ziel ist es, Wirtschaftsentwicklungsziele der Region mit der REGIONET Initiative zu harmonisieren.

Der Zielbereich der West-Zala Regionalen Wirtschaftsentwicklungsstrategie ist die westliche Region von Komitat Zala, Kreis Lenti und Kreis Zalaegerszeg.

Kapitel 2 der Strategie (Situationsanalyse) stellt detailliert die zwei Kreise aus gesellschaftlichem und wirtschaftlichem Aspekt dar, verdeutlicht die aus der Siedlungsstruktur stammenden Probleme, ausgegangen von den aktuellen Entwicklungsstrategien (Ungarns Partnerschaftsvereinbarung – Széchenyi Programm 2020, Entwicklungsdokumente von Komitat Zala, bzw. der Stadt Zalaegerszeg mit Komitatsrecht, bzw. Lokale Entwicklungsstrategien der Aktionsgruppen für Landförderung auf dem Gebiet der zwei Kreise) werden die Möglichkeiten der unternehmerischen Initiative zusammengefasst.

Kapitel 3 der Strategie analysiert aufgrund lokaler Foren, im Rahmen des Projektes erstellter Forschung von touristischen und lokalen Produkten, bzw. sonstiger, vor der Erhebung von REGIONET Projekt durchgeführten Forschungen die Lage, Bedürfnisse, Erwartungen und Möglichkeiten der regionalen Unternehmen (Kreis Lenti und Zalaegerszeg). Im Komitat Zala und in der Projektregion sind trotz der bisher realisierten Projekte die Netzwerke, die ihre Tätigkeiten selbst organisieren können, nicht entstanden. In den zwei betroffenen Kreisen gibt es kein touristisches Destinationmanagement, trotz der existierenden lokalen Märkte, Verkaufsmöglichkeiten sind die Kooperationen der Nahversorger, Anbieter etwaig, nicht organisiert, und in der betroffenen Region ist kein Wirtschaftsraum entstanden, der sich auf die Gegebenheiten und Möglichkeiten des Gebietes baut.

In der REGIONET Region im Komitat Zala arbeiten mehrere Wirtschaftsentwicklungsorganisationen (Stiftung für Unternehmensförderung von Komitat Zala, Handels- und Industriekammer Komitat Zala, Abteilungen von Landesinteressen- und berufsorganisationen im Komitat Zala), die an der Arbeit großer internationaler Netzwerke teilnehmen, aber über die Einzahlung der obligatorischen Registrationsgebühr der Kammer hinaus ist der Einstieg in die Arbeit der Organisationen freiwillig (In Österreich funktioniert ein stärkeres, vielseitigeres Kammersystem).

In diesem Kapitel geben wir eine kurze Übersicht über internationale und ungarische Projekte, die die nachhaltige Entwicklung von Netzwerken im Komitat Zala, dadurch die Verwirklichung langfristiger Ziele des REGIONET Projektes fördern können.

Kapitel 4 der Strategie beinhaltet die Prioritäten und Maßnahmen der Wirtschaftsentwicklungsregion West-Zala (Kreis Zalaegerszeg und Lenti), in dessen Rahmen wir auch gemeinsame, aus dem REGIONET Projekt Tätigkeiten empfehlen.

Unternehmer und Organisationen der Region West-Zala (Kreis Zalaegerszeg und Lenti) bestimmen folgende **Hauptzielsetzungen im Rahmen des REGIONET Projektes**:

- Unterstützung der Netzwerketablierung der Entwicklungsregion West-Zala (Kreis Lenti-Zalaegerszeg), insbesondere in den lokalen Schlüsselbranchen, sowie in der Tourismuswirtschaft und der regionalen Produktentwicklung;
- Stärkung der grenzüberschreitenden Wirtschaftsbeziehungen der Entwicklungsregion in Zusammenarbeit der Interessenten an der Förderung von Süd-Burgenland, Wechselland, Hartbergerland, Joglland.
- Die Bestimmung des Rahmens der gegenseitigen geschäftlichen Kooperationen, mit Integration der Dienstleistungen der bereits arbeitenden Berufsorganisationen, die Bekanntmachung von Förderveranstaltungen in der Region.

Prioritäten der Wirtschaftsstrategie von West-Zala:

1. Priorität: Förderung von Unternehmen und Industriezweigen mit Wachstumspotenzial in der Region – **Individualstufe**

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

2. Priorität: Netzwerkentwicklung auf territorialer Basis, Erweiterung der Kooperationsstufe in den betonten Branchen (Tourismus, lokale Produktentwicklung) – **Ebene der West-Zala Region**
3. Priorität: Steigerung der allgemeinen Kooperation der Wirtschaftsentwicklung in der bilateralen Region, Branchenentwicklung in den Partnerregion der REGIONET Unternehmerinitiative in der Lebensmittelindustrie und Nahversorgung, bzw. Tourismuswirtschaft – **gemeinsam, AT-HU Ebene.**

8

Das REGIONET COMPETITIVE Projekt trägt aufgrund der im Projektschreiben angeführten Aktivitäten zur Verwirklichung der Wirtschaftsentwicklungsstrategie von West-Zala bei, in erster Linie dadurch, dass die betroffenen kommunalen Behörden (Selbstverwaltungen) und ihre Wirtschaftsentwicklungsorganisationen die Wirtschaftsentwicklungsprozesse auf Kooperationsbasis der Region neudenken, sie fangen an, alldas in Partnerschaft miteinander zwecks gemeinsamer Geschäftsvorteile zu verwirklichen.

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

2. Térségi helyzetfeltárás, a releváns gazdaságfejlesztési stratégiákkal, akciótervekkel, fejlesztési tervekkel fennálló szinergiák áttekintése

A REGIONET projektben Zala megye 2 északnyugati-nyugati járása, a zalaegerszegi és a lenti járás érintett. Bár a két járás között is jelentős társadalmi-gazdasági különbségek mutathatók fel, az igazi törésvonal a projektterület (és Zala megye) központja, Zalaegerszeg, és a térség többi települése között húzható.

9

1. ábra: A Zalaegerszegi és Lenti járások Zala megyében Zalaegerszeggel

2.1. A Nyugat-zalai Gazdaságfejlesztési Térség általános bemutatása

Tájegységileg a Nyugat-zalai Gazdaságfejlesztési térség területét 2 járás alkotja, mely a Nyugat-magyarországi Peremvidékhez sorolt Zalai-dombság része, kiemelt pontja a Kandikó (304 m) és a Nagy-Tenke (332 m). A tagolt dombvidék mellett a Zala és a Kerka völgye már síkvidéki arculatot mutat. Zala Magyarország második legerdősültebb megyéje, a stratégia által érintett területen az erdőterületek aránya meghaladja a 25 %-ot.

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

10

Magyarország legtöbb települést magába foglaló járásához, a Zalaegerszegi járáshoz 1045 km² területen 84 település tartozik, közülük három rendelkezik városi ranggal, Pacsa, Zalalövő és Zalaegerszeg. A járás központja Zalaegerszeg megyei jogú város. A járás a Zala folyó völgyében található, országosan ismert néprajzi tája Göcsej.

A 624 km² területű Lenti Járás Zala megye nyugati szélén helyezkedik el, nagyrészt a Kerka patak medencéjében. A járás területén 3 néprajzi táj - Őrség, Göcsej és Hetés – egy része érinti. A járáshoz 48 település tartozik, ebből városi ranggal rendelkezik Lenti. A térség a szlovén, a horvát és az osztrák határ közelében található.

2.1.1. Népeség

A stratégia célterületén a Zala megyei lakosság mintegy 43 %-a él. A Zalaegerszegi járás lakossága jelentősen meghaladja Lenti járásét – amiben a méretbeli különbségek mellett a megyeszékhely agglomerációs hatása is jelentős szerepet játszik. A Zalaegerszegi járás lakosságszáma 100.438 fő, míg a Lenti járásban 19.110 fő él. A REGIONET projekt által érintett térség lakossága összesen 119.548 fő, melynek 49 %-a a megyeszékhelyen, Zalaegerszegen él (58.829 fő). A térség másik 3 kisvárosa (Lenti 7.828 fő, Zalalövő 3.027 fő, Pacsa 1.630 fő) mellett 9 olyan község van, amelynek lélekszáma meghaladja az ezer főt (Bagod, Bocfölde, Egervár, Gellénháza, Lovászi, Páka, Söjtör, Teskánd, Zalaszentiván).

Zala megye – és különösen a REGIONET térség aprófalvas terület. A két térségben a települések több mint 70%-a 500 fő alatti kistelepülés, a helyhatóságok több mint 20%-ában a lakosság a 100 főt sem éri el.

Lakónépeség (fő) / év	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lenti járás	21 161	19 783	19 579	19 783	19 590	19 339	19 110
Zalaegerszegi járás	107 337	105 910	105 485	102 553	101 765	101 153	100 438
Ebből Zalaegerszeg	61 814	61 970	61 849	59 618	59 275	58 959	58 829

Forrás: www.ksh.hu

Mindkét járásban a népeség természetes fogyása jellemző, de ezzel párhuzamosan a vándorlási különbözet is közrejátszik a lakónépeség csökkenésében. A vizsgált 10 éves időszakban a két járás népeségvesztése megközelítette a 10 %-ot. A 60 év felettiek aránya folyamatosan növekszik, míg a 18-59 évesek száma és aránya is csökken.

Állandó népeségből a 18-59 évesek száma (fő)	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lenti járás	12 829	12 468	12 350	12 165	12 035	11 836	11 596
Zalaegerszegi járás	65 686	63 773	63 069	62 482	61 622	60 598	59 496
Ebből Zalaegerszeg	38 318	36 915	36 028	35 576	35 062	34 343	33 714

Forrás: www.ksh.hu

A természetes fogyás és az elvándorlás kiemelten sújtja a kistelepüléseket, de a népeségvesztésnek még Zalaegerszeg is ki van téve. A megyén belüli vándorlás elsősorban a

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

nagyobb városok, Zalaegerszeg, Nagykanizsa, Keszthely felé történik, de a megye városai az odavándorlással együtt sem képesek megőrizni népességüket. A megyéből az elvándorlás elsősorban Budapest, kismértékben Győr irányába visz. A munkaképes korú népesség csökkenését tovább erősíti a fiatal, képzett munkaerő külföldre (elsősorban Ausztria, Németország és Nagy-Britannia felé) történő tartós kiáramlása.

A munkaképes korosztály számának csökkenése a trendek alapján az elkövetkező időszakban is folytatódik, amelyet elsősorban a meglévő gazdasági ágak termékszerkezetének, hatékonyságának változásával, és új, versenyképes fizetést biztosító munkahelyek teremtésével lehet lassítani vagy megállítani.

2.1.2. Gazdaság

A rendszerváltást követően Magyarország nyugati megyéi, köztük Zala is elsődleges célterülete lett a külföldi tőkebefektetéseknek. Számos, elsősorban német és osztrák érdekeltségű vállalat alapított a térségben vállalkozást, amely a nagylétszámú, olcsó, jó munkakultúrával rendelkező népességre épített. Míg a régió másik 2 megyéjében a folyamatos szerkezetváltásnak köszönhetően egyre versenyképesebb iparágak települtek, addig Zalába a mai napig a nagy létszámot foglalkoztató, nagyrészt betanított munkásokra épülő iparágak jellemzőek.

A GDP adatokból jól kimutatható, hogy Zala lemaradása a fejlettebb megyéktől fokozódik. 2016-ban Zala volt az egyetlen olyan megye, ahol csökkent a GDP a 2015-ös szinthez képest.

Bruttó hazai termék megyénként (GDP) millió Ft, saját szerkesztés

Területi egység	2013	2014	2015	2016
Budapest	11 438 624	11 986 352	12 498 102	12 800 619
Pest	3 131 232	3 333 600	3 535 569	3 607 538
Fejér	1 230 278	1 366 689	1 497 893	1 569 920
Komárom-Esztergom	931 709	977 096	1 063 543	1 116 401
Veszprém	769 396	844 991	883 337	935 991
Győr-Moson-Sopron	1 626 009	1 905 164	2 073 223	2 236 046
Vas	756 639	838 078	854 943	904 518
Zala	653 238	736 574	770 003	746 471
Nyugat-Dunántúl	3 035 886	3 479 816	3 698 169	3 887 035
Baranya	737 047	798 493	814 425	857 819
Somogy	620 733	645 872	656 822	683 454
Tolna	550 040	571 769	572 268	591 833
Borsod-Abaúj-Zemplén	1 295 211	1 455 675	1 641 240	1 671 969
Heves	648 740	695 977	743 350	775 871
Nógrád	262 118	285 162	292 689	302 644
Hajdú-Bihar	1 185 853	1 303 711	1 341 423	1 348 149
Jász-Nagykun-Szolnok	770 820	815 909	839 243	882 936
Szabolcs-Szatmár-Bereg	919 813	1 039 613	1 088 108	1 149 214
Bács-Kiskun	1 158 805	1 276 252	1 370 348	1 400 220
Békés	644 870	690 028	719 547	747 674
Csongrád	915 902	1 024 708	1 068 034	1 091 033
Ország összesen	30 247 077	32 591 713	34 324 110	35 420 320

Forrás: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpt012b.html

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

A gazdasági szerkezetnek köszönhetően az főre jutó bruttó hazai termék tekintetében a megye a 9. helyen van a többi megyével összevetésben, ami az elmúlt két évtized legrosszabb eredménye.

Egy főre jutó bruttó hazai termék megynként (GDP) millió Ft, saját szerkesztés

Saját szerkesztés	Egy főre jutó bruttó hazai termék, ezer Ft				Egy főre jutó GDP az országos átlag százalékában			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Területi egység								
Budapest	6 573	6 845	7 107	7 289	215,0	207,2	203,8	202,0
Pest	2 568	2 725	2 874	2 907	84,0	82,5	82,4	80,5
Fejér	2 927	3 265	3 583	3 762	95,7	98,8	102,7	104,2
Komárom-Esztergom	3 090	3 258	3 563	3 751	101,1	98,6	102,2	103,9
Veszprém	2 198	2 429	2 557	2 726	71,9	73,5	73,3	75,5
Győr-Moson-Sopron	3 619	4 220	4 567	4 901	118,4	127,7	131,0	135,8
Vas	2 968	3 296	3 368	3 570	97,1	99,8	96,6	98,9
Zala	2 328	2 645	2 788	2 725	76,1	80,1	80,0	75,5
Nyugat-Dunántúl	3 082	3 536	3 759	3 952	100,8	107,0	107,8	109,5
Baranya	1 963	2 143	2 203	2 338	64,2	64,9	63,2	64,8
Somogy	1 959	2 058	2 115	2 220	64,1	62,3	60,6	61,5
Tolna	2 402	2 519	2 546	2 657	78,6	76,3	73,0	73,6
Borsod-Abaúj-Zemplén	1 908	2 168	2 471	2 543	62,4	65,6	70,9	70,5
Heves	2 128	2 302	2 476	2 603	69,6	69,7	71,0	72,1
Nógrád	1 313	1 446	1 501	1 566	43,0	43,8	43,1	43,4
Hajdú-Bihar	2 194	2 422	2 502	2 526	71,8	73,3	71,8	70,0
Jász-Nagykun-Szolnok	2 002	2 138	2 220	2 355	65,5	64,7	63,6	65,2
Szabolcs-Szatmár-Bereg	1 635	1 850	1 934	2 043	53,5	56,0	55,5	56,6
Bács-Kiskun	2 235	2 477	2 674	2 747	73,1	75,0	76,7	76,1
Békés	1 805	1 954	2 061	2 169	59,1	59,1	59,1	60,1
Csongrád	2 242	2 519	2 635	2 708	73,3	76,3	75,6	75,0
Ország összesen	3 057	3 303	3 487	3 609	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpt014b.html

A REGIONET térség helyzete a megyén belül kedvezőbb, mind a foglalkoztatási, mind a jövedelmi adatokat figyelembe véve Zala más területeihez képest. Zalaegerszeg megyei jogú város, valamint a zalaegerszegi és lenti járások területén él a megye lakosságának 43 %, és állítja elő a megyei GDP 49 %-át a 2014-es területi adatok alapján.

Árnyalja a képet, ha nem a két járást vetjük össze a megye más területeivel, hanem a településszerkezetre vezetünk vissza gazdasági folyamatokat. Zala megyében 2 megyei jogú város, Zalaegerszeg és Nagykanizsa található. A 2014-es adatok alapján Zala megye bruttó hozzáadott értéke 241 Mrd Ft volt, melynek 55 %-a (133 Mrd Ft) a két megyei jogú városban realizálódott, és a Zalaegerszegi járás más településeinek megtermelt javak lakosságarányosan jóval felülmúlják a keszthelyi és kanizsai, és főként a kisebb járások mutatóit.

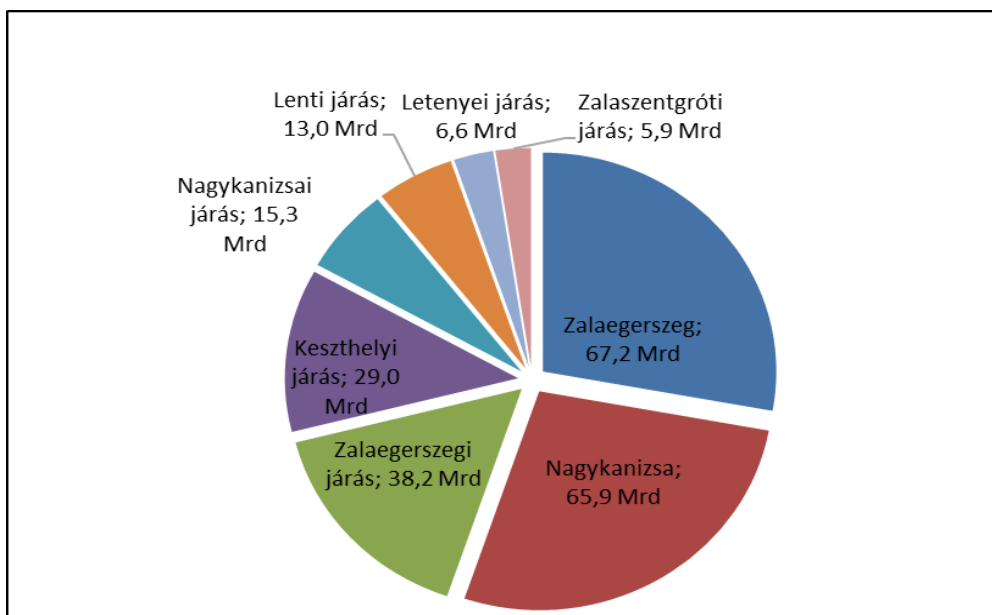
Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

Bruttó hozzáadott érték Zala megyében, 2014, N=241 Mrd

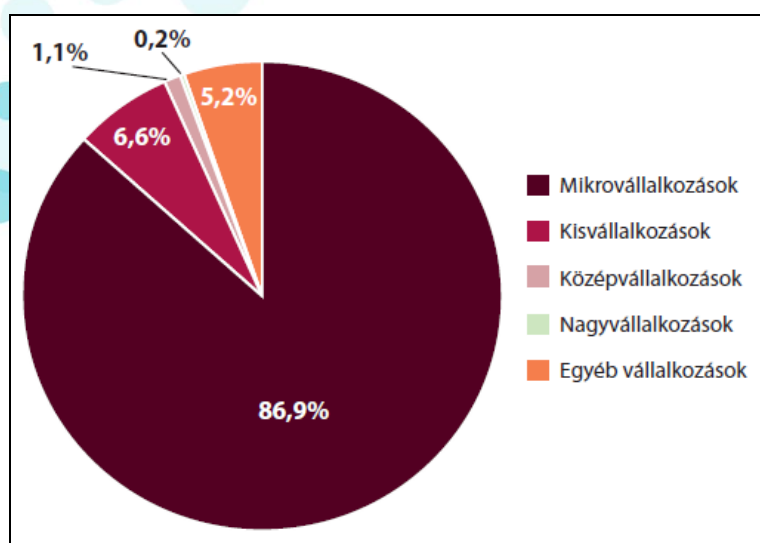

13

Forrás: TeIR, APEH, 2014: Társas vállalkozások bruttó hozzáadott értéke a Zala megyében

A „Zala megye gazdasága 2017 – TOP 100” c. kiadvány alapján a megyében a mikro-, és egyéb vállalkozások aránya meghaladja a 92 %-ot, és ehhez képest elenyésző a kis-, közép és nagyvállalatok száma. A megyei mutatóktól csak kismértékben tér el a Nyugat-zalai Gazdaságfejlesztési Térség vállalkozási struktúrája.

Vállalkozások számának megoszlása méretük alapján Zala megyében

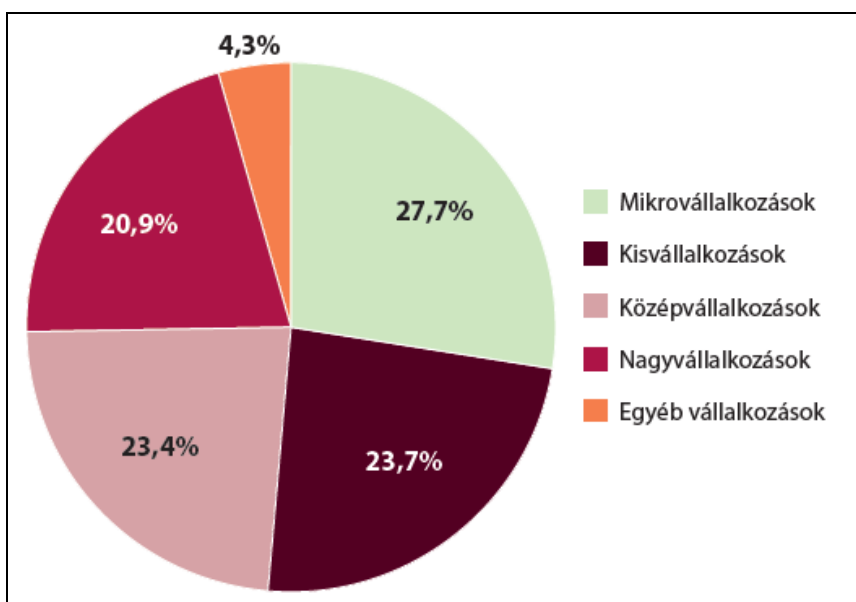

Forrás: Zalai Hírlap - Zala megye gazdasága 2017 – TOP 100

A vállalkozások méretéhez képest Zala megyében a foglalkoztatásban meghatározó a nagyvállalatok és a középvállalkozások szerepe, míg a mikrovállalkozások a megyei foglalkoztatottak 27,7 %-át foglalkoztatják. A zalaegerszegi és lenti járásokban a nagy-, és középvállalkozások foglalkoztatási szerep még a megyei átlagnál is dominánsabb.

Foglalkoztatotti létszám megoszlása a vállalkozások mérete alapján Zala megyében

Forrás: Zalai Hírlap - Zala megye gazdasága 2017 – TOP 100

A vállalkozások ágazatok szerinti összetételét vizsgálva kiemelendő, hogy a Zalaegerszegi és a Lenti járásban átlag feletti a mezőgazdasági vállalkozások, a kereskedelem, gépjárműjavítás területén működő vállalkozások száma, de a Lenti járásban az ingatlanügyletekkel és az oktatással foglalkozó társaságok aránya elmarad a zalaegerszegi járás átlagtól. A Zalaegerszeg járás jobban leképezi a megyei gazdasági szerkezetet, de itt átlag alatti a szálláshely-szolgáltatás súlya, átlag feletti pedig a szakmai tudományos és műszaki tevékenységek területén dolgozó cégek jelenléte.

Gazdasági szervezet adatai	Lenti járás		Zalaegerszegi járás	
	2013.	2014.	2013.	2014.
Regisztrált egyéni vállalkozók száma (db)	953	977	4872	5015
Regisztrált gazdasági szervezetek száma - GFO'11 (db)	3191	3342	18972	19041
mezőgazdaság, erdőgazdaság, halászat	865	902	4780	4877
bányászat, kőfejtés	3	3	9	8
feldolgozóipar	111	119	824	834
villamosenergia- gáz- gőzellátás, légkondicionálás	1	0	4	4
vízellátás; szennyvízkezelés, hulladékgazdálkodás, szennyeződés	3	4	29	31
építőipar	118	114	874	856
kereskedelem, gépjárműjavítás	352	324	1655	1601
szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	39	36	816	834
szállítás, raktározás	215	210	168	157
információ, kommunikáció	19	19	292	299

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

pénzügyi, biztosítási tevékenység	48	44	505	505
ingatlanügyletek	177	174	2247	2247
szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	110	110	1849	1874
adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	55	59	662	602
közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	0	0	1	0
oktatás	41	44	644	645
humán-egészségügyi, szociális ellátás	53	55	416	435
művészet, szórakoztatás, szabadidő	5	49	481	502
egyéb szolgáltatás	85	90	577	610
regisztrált költségvetési szervek	56	56	208	205

Forrás: www.ksh.hu

15

A két járás – Zalaegerszeget nem számítva - adottságai folytán jellemzően mező- és erdőgazdasági jellegű vidék. A települések döntő hányadában fontos az agrár- és erdészeti tevékenység (több faluban az egyetlen gazdasági ágazat). Kiemelkedő szerepe van a szántóföldi növénytermelésnek (monokultúrák, gabona, olajnövények), a termelésnek kicsi a hozzáadott értéke (lábon adják el a terményt, nem dolgozzák fel). A térségben hagyományai vannak a gyümölcskertészetnek, különösen az almatermesztésnek (Egervár környéke), de megjelentek új ültetvények is (Tormafölde füge). A kiterjedt erdőterületek miatt jelentős az erdészeti tevékenységek súlya a megye gazdaságában, a legnagyobb szereplő az állami tulajdonba lévő Zalaerdő Zrt. Az elmúlt két évtized visszafejlődése után újra fontos szerepe van az állattenyésztésnek, a szarvasmarha tenyésztés különösen a volt határmenti övezetben jelentős.

Az ipari tevékenység alapvetően a városokba, azon belül is különösen zalaegerszegi járásban a megyeszékhelyre koncentrálódik, vidéken inkább a helyi igényeket kielégítő kisipari tevékenységek fontosak. Gazdasági és foglalkoztatási központnak tekinthető a térségben Zalaegerszeg. Tófej és Zalalövő, illetve a Lenti Járásban Lenti, Nova, Csesztreg iparának szerkezete igazodott a piaci igényekhez, bár kevésbé jelentek meg a magas hozzáadott értékű tevékenységet folytató üzemek, a foglalkoztatásban pedig számottevő maradt a betanított munkaerő alkalmazása.

A gazdaságfejlesztési térség több települése is kitörési pontként tekint az idegenforgalomra. Zala megye adja Budapest után a legtöbb vendégéjszakát (2017-ben 2.690.551 éj), az ágazat fejlődése meghaladja az évi 10 %-ot.

A nagyobb idegenforgalmi centrumok a megye más járásaiban találhatók (Balaton Kiemelt Idegenforgalmi Övezet - Hévíz, Zalakaros, Keszthely, Cserszegtomaj, Kehidakustány, Vonyarcvashegy). A megyei növekedési átlagot jelentősen meghaladja Lenti, amely az elmúlt évek idegenforgalmi fejlesztéseinek köszönhető (57.114 vendégéjszaka 2016-ban, 81.466 vendégéjszaka 2017-ben). Zalaegerszegen a vendégéjszakák száma 42.576 volt 2017-ben. A település méretéhez képest jelentős az idegenforgalom szerepe Márokföldön (23.474 éj), Nován (7.441 éj) és Gosztolán (6.968 éj), ezen kívül csak Szentgyörgyvölgyön (1.609 éj) és Bagodon van mérhető vendégforgalom (1.560 éj). A térség más településein jelentéktelen az idegenforgalom (néhány száz fő Gutorföldén, Kustánszegen, Lovászipán és Pacsán). A kereskedelmi szálláshelyek mellett mérhető az ifjúsági és turistaszállások forgalma; fő bázisai Nova, Lovászi, Csesztreg, Szécsisziget, Zalalövő, és az egész REGIONET térségben a falusi szálláshelyek forgalma.

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

A térség idegenforgalmának kiemelt attrakciója a Lenti Gyógyfürdő és Szent György Energiapark, látogatott az időszakosan nyitva tartó zalaegerszegi Aquacity, kedvelt a Csömödéri Kisvasút, az egervári Vár, és jelentős a vadászati és a horgászturizmus szerepe.

A REGIONET Térség gazdasági erejét mutatja megyei szinten a legnagyobb vállalatok elhelyezkedése. A Zalai Hírlap által kiadott TOP 100 - 2017 kiadvány Zala megye gazdaságáról alapján az ismert gazdasági társaságok rangsorában, mind az értékesítés nettó árbevétele, mind az átlagos állományi létszám tekintetében a Zalaegerszegi és Lenti járás cégei dominálnak.

A Nyugat-zalai Gazdaságfejlesztési Térség kulcsvállalkozásai

Szám	Gazdasági társaság (1-50) a REGIONET Térségben	Székhely	Fő tevékenységi kör	Értékesítés nettó árbevétele (m Ft) 2016	Átl. állományi létszám (2016)
1	Gartner Intertrans Hungária Kft.	Zalaegerszeg	Közúti áruszállítás	41 812	1 693
2	Pannontej Kft.	Zalaegerszeg	Tejtermék gyártása	16 586	539
4	ZÁÉV Építőipari Zrt.	Zalaegerszeg	Lakó- és nem lakó épület építése	15 427	160
5	Creaton South-East Europe Kft.	Lenti	Égetett agyag építőanyag gyártása	12 991	185
6	Zalakerámia Zrt.	Tófej	Kerámiaacsempe, -lap gyártása	10 99	488
7	Baki Agro Termény-értékesítő Kft.	Bak	Gabona, dohány, vetőmag, takarmány nagyker.	10 677	
8	WHC Személyzeti Szolgáltató Kft.	Nagypáli	Munkaerőkölcsönzés	10 441	2 525
13	AQ Anton Kft.	Zalaegerszeg	Szerszámgyártás	8 028	428
17	Elanders Hungary Kft.	Zalalövő	Nyomás (kivéve: napilap)	6 516	220
23	Edelmann Hungary Packaging Zrt.	Zalaegerszeg	Papír csomagolóeszköz gyártása	5 139	231
28	Észak-zalai Vízf- és Csatornamű Zrt.	Zalaegerszeg	Víztermelés, -kezelés, -ellátás	4 847	345
29	Baki Agrocentrum Kft.	Bak	Vegyi áru nagykereskedelme	4 501	
34	KA-PE Transz Fuvarozó Kft.	Egervár	Közúti áruszállítás	4 008	132
37	Eckerle Automotive Zala Kft.	Zalaegerszeg	Járművillamossági, elektron. készülékek gyártása	3 741	305
39	3B Hungária Ipari Kft.	Zalaegerszeg	Bányászati, építőipari gép gyártása	3 608	157
49	Pylon Gép- és Acél-szerkezetgyártó Kft.	Zalaegerszeg	Emelő-, anyagmozgató gép gyártása	2 836	172

Forrás: Zalai Hírlap - Zala megye gazdasága 2017 – TOP 100

A projektterület 16 gazdasági társasága került be nevesítve a Zalai TOP 50 vállalkozás körébe (9 vállalkozás adatai nem nyilvánosak, így nem besorolható területi szinten), ebből Lenti járásban működő cég 1 db. A térség legnagyobb árbevétellel rendelkező cégei között a legnagyobb

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

17

foglalkoztató fő profilja a munkaerő-kölcsönzés. Mindez a helyi munkaerőpiac korlátait és sajátos helyzetét mutatja.

Érdekes kontrasztot mutat egyes cégek esetében az árbevétel és a foglalkoztatottak létszáma, amely több külföldi tulajdonban lévő vállalkozás jövedelmezőségére világít rá. A nagy létszám mellett viszonylagos kicsi árbevétel alapján feltételezhető, hogy e cégek a ténylegesen előállított termelés után nem Magyarországon, hanem a leányvállalat anyacégeinél termelik meg a hasznót.

Árnyalja a képet, hogy a térségben több olyan vállalkozási is működik, amelynek a székhelye nem Zalaiban található, de tevékenysége meghatározó a megye gazdaságában. Ilyen vállalkozás a Flextronics International Kft., vagy a most átalakult Tungsram Kft. (General Electric jogutódja). A nevesített vállalkozások mellett nagyobb foglalkoztatók a projektterületen: Schunk Carbon Kft. Csesztreg (443 fő), Helsa Konfekcióipari Kft. Zalaegerszeg (180 fő), Zala-Depo Hulladékgazdálkodási Kft. Zalaegerszeg (179 fő), Szerapisz-Zala Kft., Zalaegerszeg (157 fő), Ganzeg Kft., Zalaegerszeg (155 fő), West-Hungary Textilkereskedelmi Kft. Zalaegerszeg (146 fő), Femat Hungária Kft. Csesztreg (141 fő).

A **Lenti Járásban** az önkormányzatok mellett az ipari (termelő) és szolgáltató szektorban találhatók a nagyobb foglalkoztatók. Az önkormányzatok a közigazgatási feladatok ellátásán kívül az általuk fenntartott intézményekben (oktatási, közművelődési, egészségügyi), illetve a közfoglalkoztatás keretében biztosítanak munkalehetőséget az aktív korúak részére.

A **faipar** területén a legnagyobb foglalkoztató az osztrák ADA Möbel GmbH.-hez tartozó novai ADA Nova Bútorgyár Kft., a lenti Németh-Fa Kft., Jeld-Wen Kft. és a Zalaerdő Zrt. A nagyobb vállalkozások mellett több kisebb faipari vállalkozás működik még a térségben. A **gépipar** területén a csesztregi Femat-Hungária Kft. autóipari, cementipari területre készít gyártóberendezéseket, míg a Schunk Carbon Technology Kft. üvegszál erősítésű gyűrű és különböző keferendszerek gyártását végzi, valamint osztrák és német vasúti piacra szállít be. Az olajiparhoz kapcsolódóan a legnagyobb foglalkoztató a lovászi Oiltech Kft. és a lenti LOG Zrt. Az ipari termelő vállalkozások kiemelendő a Lenti határában működő Creaton Hungary Kft.-t, mely kerámia tetőcserép gyártásával foglalkozik. Foglalkoztatóként jelentős az építőipar területén a lenti Le-Ko Kft.

A térségben a **mezőgazdaság** területén találhatók még nagyobb foglalkoztatók, bár a terület gépesítésével a munkaerőigény jelentősen lecsökkent.

Foglalkoztatási szempontból fontos terület a szolgáltató szektor (kiemelten kereskedelem és az idegenforgalom), amely munkalehetőséget teremt a térség munkavállalói számára. Lentiben található a legtöbb **turisztikai** vállalkozás. A Lenti Gyógyfürdő Kft. és az általa üzemeltetett Hotel Balance biztosítja a legtöbb munkahelyet, emellett néhány nagyobb vendéglátó-, illetve szálláshely foglalkoztat nagyobb létszámban. A **kereskedelem** területén a nagyobb foglalkoztatók szintén Lentiben működnek. A mikro-térségi központokban találhatók még kereskedelmi vállalkozások, de a kistérségeken szinte egyáltalán nincs ilyen jellegű vállalkozás, az időközben megerősödött mozgó ellátás (pékárú, tejtermék, hús), és a kiskereskedelmi ellátó láncok koncentrációja miatt a falusi kisboltok zöme bezárt.

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

18

A **Zalaegerszegi járás**ban sok tekintetben hasonló a gazdaság szerkezete. Ágazati szempontból a mezőgazdasági vállalkozások dominálnak, de a közsféra jelenik meg legnagyobb hangsúllyal a foglalkoztatás szintjén. **Pacsa** térségében a legnagyobb foglalkoztató a ZALAVIS Baromfi Keltető és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság. Nagyobb kistérségi vállalkozások: Pölöskei Szörp Kft.; HOFEKA Kft.; Zalaagrár Mezőgazdasági Termelő Kft.; Pacsai Mezőgazdasági, Növénytermelési, Állattenyésztési, Gyümölcstermelő-és Szolgáltató Kft.; Baki Agrocentrum Kft.; Jakab Asztalosipari Kft.; Pacsai Fémhordógyártó Kft. és az Intergép Kft. **Zalalövő** térségének legjelentősebb vállalkozásai: Szalai Fafeldolgozó és Kereskedelmi Kft, Edelholz Faipari Kft; a nyomdaiparban tevékenykedő Elanders Hungary Kft; a fémiparban tevékenykedő Gép- és Ferrotech Kft és Metál-Ker Ipari Szolgáltató Kft; valamint a műanyagiparban a Medical Supply Kft.

A megyeszékhely, **Zalaegerszeg** Megyei Jogú Város a megyén belül kiemelt gazdasági központ, de a megye adottságai miatt (két gazdasági centrum, Nagykanizsa) nem képvisel olyan gazdasági erőt, amely önmagában képes új befektetőket vonzani. A városban található a megye legnagyobb foglalkoztatói, Zalaegerszeg szolgáltatói és kereskedelmi centrum. Zalaegerszeg erős gazdasága mellett a járás területén két olyan városokhoz kapcsolódó gazdasági mikro-központ is van, ahol a helyi iparnak vannak lábai.

Zala megye, és a Nyugat-zalai Gazdaságfejlesztési Térség fejlesztésének legnagyobb problémája az átlagkeresetek alacsony volta. Az átlagfizetések (210.065 Ft) jelentősen elmaradnak a régió (Nyugat-Dunántúl, 250.529 Ft), de még a teljes Dunántúlon mért átlagoktól is (240.812 Ft). A fizetési különbségek kihatnak a munkaerő-piacra, és fokozzák az elvándorlást, már nem csak a fiatal, képzett munkaerő, hanem Zala megye munkaerőpiacának minden szegmensében.

Teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete megyénként (saját szerkesztés)

	2013	2014	2015	2016	Rangsor
Budapest	298 190	307 728	319 308	342 433	1
Győr-Moson-Sopron	232 602	241 575	254 182	275 107	2
Fejér	229 003	236 082	243 440	260 573	3
Komárom-Esztergom	223 403	229 073	240 695	254 857	4
Pest	225 280	227 964	234 769	246 883	5
Vas	208 620	217 395	229 466	246 273	6
Tolna	210 056	215 310	226 127	240 015	7
Heves	213 151	215 595	223 681	235 828	8
Veszprém	196 442	202 139	214 352	229 487	9
Csongrád	198 216	201 968	211 985	224 924	10
Bács-Kiskun	189 495	197 514	207 020	220 777	11
Baranya	193 410	197 669	203 697	213 418	12
Zala	187 391	191 463	198 789	210 065	13
Hajdú-Bihar	190 734	195 452	200 404	209 848	14
Jász-Nagykun-Szolnok	183 823	186 809	196 645	208 905	15
Borsod-Abaúj-Zemplén	186 850	189 213	195 901	206 913	16
Somogy	178 626	185 891	193 013	200 852	17
Nógrád	179 778	179 633	186 721	197 237	18
Békés	174 485	179 229	184 706	196 301	19
Szabolcs-Szatmár-Bereg	169 045	170 562	174 941	183 609	20
Ország összesen	229 066	234 417	243 683	259 038	

Forrás: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qli049b.html

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

2.1.3. Foglalkoztatás

A 2017-es adatok alapján népesség száma a 15-64 éves korosztályban 179 ezer fő, ebből gazdaságilag aktívak száma Zala megyében 131,4 ezer fő, az inaktívak száma 47,6 ezer fő, a foglalkoztatottak száma 125,7 ezer fő, a munkanélküliek száma 5,7 ezer fő, a munkanélküliségi ráta 4,4 %, az aktivitási arány 73,4 %, a foglalkoztatási ráta 70,2 %. Az adatok alapján a megyében még jelentős az inaktivitást választó (foglalkoztatási nyilvántartásban nem szereplő), még munkaképes korú lakosság aránya, az inaktivitás szintje az utóbbi 1 év során jelentős, nominálisan mintegy 10 ezer fős csökkenést mutatott 2016-hoz képest.

19

A legtöbb alkalmazott 2016-ban a feldolgozóiparban dolgozott, ezt követték a humán-egészségügyi és szociális ellátások. A korábban harmadik legnagyobb foglalkoztató ágazatot, az oktatást ugyanakkor a foglalkoztatás volumenében megelőzte a szállítás-raktározás szektor, amely az előző évhez képest több mint 10%-os foglalkoztatás-bővülést ért el. A megye húzóágazata a bruttó hozzáadott értéket, a beruházásokat és foglalkoztatást tekintve egyértelműen az ipar.

Az álláskereső havi átlagos száma 2017-ben a Lenti járásban 420 fő, aránya 4,9 %, a Zalaegerszegi járásban 2.342 fő (4,9%), amely a Zala megyei átlagnál (5,8 %) kedvezőbb, de szezonálisan ingadozást mutat. A Zala Megyei Kormányhivatal Társadalombiztosítási és Foglalkoztatási Főosztályának nyilvántartása alapján Zala megyében 2018. februárjában 7.781 álláskereső volt, ebből 553 fő pályakezdő, 25 éves és fiatalabb 1.178 fő, 50 év feletti 2.813 fő. A munkaerő-piacon gondot okoz, hogy az álláskeresők között szakképzetlen 2.696 fő, alacsony iskolai (8 általános, vagy kevesebb) végzettségű 3.213 fő. Tartósan (6 hónapon túl) regisztrált 2.834 fő, az összes álláskereső 36,4 %-a.

2.1.4. Felsőoktatás, szakképzés

A REGIONET Térségben 3 felsőoktatási intézmény, 1-1 kara működik Zalaegerszegen; a Budapesti Gazdasági Egyetem Gazdálkodási Kar, a Pannon Egyetem Mérnöki Kar és a Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar.

A 2 járás szakképző intézményeit fogja össze a Zalaegerszegi Szakképzési Centrum, mely számos szakmában indít képzéseket, továbbképzéseket nappali és felnőttoktatási formában egyaránt. A képzések jelentős hányá napjainkban már duális rendszerű.

2.1.5. Gazdaságfejlesztéssel foglalkozó szervezetek

Zala megyében több olyan, megyei hatókörű szervezet működik, amelynek feladat a gazdaságfejlesztés, a hálózatépítés.

A **Zala Megyei Kereskedelmi és Iparkamara**, az Europe Direct hálózat tagja, a zalaegerszegi székhely (8900 Zalaegerszeg, Petőfi u. 24.) mellett irodát tart fenn Nagykanizsán, Keszthelyen, Zalaszentgróton és Lentiben (8960 Lenti, Kossuth u. 3/G 1per4). A ZMKIK a gazdasági kamarába tagként bejegyzett gazdálkodó szervezetek köztestülete, amelyet a kamarai törvény alapján, választással hoznak létre a gazdálkodó szervezetek.

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

20

ZMKIK feladata (nem teljeskörűen), hogy

- részt vegyen a gazdaság fejlesztésében,
- elősegítse az üzleti forgalom biztonságának erősítését,
- ellássa a gazdaság általános érdekképviselését, ezen belül is előmozdítsa tagsága általános gazdasági érdekeinek érvényesülését,
- az országos gazdasági érdek-képviselési szervezetekkel együttműködve ellátja a szakképzésről szóló hatályos jogszabályokban meghatározott feladatokat, szervezi és végzi a mesterképzést és mestervizsgáztatást.

A kamarán belül a következő tagozatok működnek:

- ipari tagozat:
 - gépipar, fémfeldolgozás,
 - élelmiszer-, textil-, ruha és bőrfeldolgozó ipar,
 - fa-, bútór és műanyagipar,
 - vegyipar,
 - építő-, építőanyag ipar és bányászat,
 - egyéb ipar (nagy pékségek).
- kereskedelmi tagozat:
 - élelmiszer és napi cikk kereskedelem,
 - iparcikk kereskedelem,
 - kül-, közvetítő- és nem bolti kereskedelem,
 - turizmus, idegenforgalom, vendéglátás
- kézműipari tagozat:
 - építő- és egyéb ipari,
 - épületgépészeti, elektromos ipari,
 - vas-, fém-, műszeripari, járműipari,
 - fa-, üveg-, papír-, kerámia-, ruha-, textil-, bőripari,
 - élelmiszer-ipari, egyéb ipari,
 - kézműipari szolgáltatás: autószerelő, fényképész, fodrász, esztergályos, kozmetikus, könyvkötő, pék (kicsi).
- szolgáltatói tagozat:
 - számviteli, adószakértői tevékenység,
 - informatika, mérnöki tevékenység,
 - oktatás, tanácsadás,
 - pénzügyi tevékenység, ingatlan szolgáltatás,
 - szállítás, közlekedés,
 - közszolgáltatás,
 - egészségügyi szolgáltatás,
 - egyéb szolgáltatási tevékenység.

A kamarai tagság Magyarországon önkéntes, aki nem vesz részt a kamara munkájában, az éves szinten 5.000 Ft regisztrációs díjat fizet. A kamarai tagok több információt, gyorsabban, a szolgáltatásokat térítésmentesen, vagy kedvezményesen vehetik igénybe. A Zala Megyei Kereskedelmi és Iparkamara tagjai a kötelezően nyújtandó kamarai alapszolgáltatások (tanácsadás, üzleti partnerkeresés, pályázatfigyelés) mellett számos más szolgáltatásban részesülhetnek (a felsorolás nem teljeskörű):

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

21

- Kedvezményes részvétel képzéseken, szakmai rendezvényeken, konferenciákon;
- Hazai és külföldi kiállításokon, vásárokon való részvétel;
- Üzleti partnerek közvetítése bel- és külföldre, üzletember találkozók szervezése;
- Okmányhitelesítés
- OKJ és egyéb tanfolyamok, mesterképzés, mestervizsgáztatás, tanulószerveződések
- Széchenyi kártya ügyintézés, Útdíj Hitelprogram
- Kamarai Hírek - havi gazdasági lap megjelentetése
- Kamarai klubok, Szakmai Csoportok működtetése
- Melegkonyha vendéglátó üzletek, cukrászdák kamarai minősítése
- Magyar-Szlovén Tagozat működtetése
- Tanácsadás, E-Business szolgáltatás (Kamarai portál aktuális információkkal, uzlet@halon)

A Zala Megyei Önkormányzat, mint egyedüli alapító közreműködésével 1992-ben alakult meg a **Zala Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány**. A megalapításkor megfogalmazott célkitűzések az elmúlt évek alatt lényegében nem változtak: Zala megye gazdasági fejlődésének elősegítése, a mikro-, kis- és középvállalkozások kialakulásának, életben maradásának és elsősorban-növekedésének támogatása, egy hosszú távon önfenntartó vállalkozásfejlesztési irodahálózat, amely magas színvonalú, megfelelő és hozzáférhető szolgáltatásokkal és projektekkel segíti a megye vállalkozóit.

A központi iroda (8900 Zalaegerszeg, Köztársaság u. 17.) mellett 4 megyei aliroda (Nagykanizsa, Keszthely, Zalaszentgrót, Lenti – 8960 Lenti, Deák u. 4.) működtetésével biztosítják a közvetlen megyei jelenlétet.

A Zala Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány főbb szolgáltatásai (nem teljeskörű):

- Finanszírozás, mikrohitelek, Széchenyi Kártya;
- Tanácsadás (vállalkozói, marketing, innováció, jog, cégalapítás);
- Enterprise Europe Network tagjaként exportösztönzés;
- Inkubátorház program;
- Nemzetközi vállalkozási projektek, rendezvényszervezés, vállalkozói képzések;
- Innováció;
- Befektetés, és exportösztönzés, beszállítóvá válás segítése;
- Megújuló energiákhoz kapcsolódó tanácsadás;
- Foglalkoztatási és munkaerő-piaci tanácsadás.

A Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági- és Vidékfejlesztési kamara (**Nemzeti Agrárgazdasági Kamara**) feladata a hazai agrár- és élelmiszerszektor erősítése, érdekeinek érvényesítése, a magyar élelmiszerek versenyképességének támogatása, továbbá a szaktanácsadás, ezen kívül gyors, pontos és megbízható információk eljuttatása a gazdálkodókhoz. A NAK, mint köztestület Zala megye minden járásában tart fenn ügyfélszolgálati irodát, ahol ágazati tanácsadók, falugazdászok várják az ügyfeleket. Az agrárkamrai tagság önkéntes, a kötelező regisztrációs díj (éves szinten 5.000 Ft) befizetésén túl.

A REGIONET térségben a központi zalaegerszegi iroda (8900 Zalaegerszeg, Batthány u. 11.) mellett Lentiben (8960 Lenti, Deák u. 4.) érhető el járási iroda.

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

A NAK szolgáltatásai: Östermelői ügyintézés, EKÁER tájékoztatás, területmérés, energetikai audit, jogsegély, szaktanácsadás, gazdaképzés, portálfejlesztés, piacok, okmányhitelesítés.

A **Vállalkozók Országos Szövetsége** (VOSZ) 1988-ban alakult meg. A szövetség legfontosabb célként a vállalkozók országos és helyi döntéshozó fórumok előtti érdekképviselését, a kis- és középvállalkozások tőkeerejének és piacképességének növelését, továbbá a nagyvállalatok speciális igényeinek közvetítését jelölte meg. Tagsága önkéntes, a többségi magyar magántulajdonú vállalkozások országos gazdasági munkaadói érdekképviselője. A tagjai számára széles körű tájékoztatást nyújt a szabályozó változásokról, olyan üzleti szolgáltatásokat biztosít, amely előmozdítja a vállalkozásfejlesztést, a piacépítést, a szakmunkás- és a felnőttképzést. A VOSZ az egyik legjelentősebb magyar munkaadói szervezet – a közvetlen tagságon és a tagszervezetein keresztül körülbelül 53 ezer vállalkozást tömörít –, amely munkaadó tagjain keresztül a magyarországi foglalkoztatottak mintegy felét is megjeleníti. A VOSZ érdekképviselői tevékenységét gazdasági szolgáltatásokkal egészíti ki. Ipari, kereskedelmi, mezőgazdasági és szolgáltatói szekciói az adott ágazatok érdekeinek figyelembe vételével működnek.

A Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége Zala megyei Szervezete nem a megyeszékhelyen, hanem Nagykanizsán székel (8800 Nagykanizsa, Bíbor Center, Petőfi út 1.).

A **Magyar Nemzeti Kereskedőház** célja a határokon átívelő magyar-magyar gazdasági kapcsolatok erősítése, Magyarország és a közép-európai régió országai közötti együttműködések dinamizálása. A Kereskedőház e cél elérése érdekében létrehozta kárpát-medencei irodahálózatát a szomszédos országok magyarlakta területein és Lengyelországban. Szervezetileg a 22 képviseletből álló közép-európai irodahálózat kiegészül a magyarországi megyeszékhelyeken működő 13 MNKH irodával. A Nyugat-zalai projektterületben a Kereskedőháznak a ZMKIK épületében található belföldi irodája, a teljes REGIONET térség a Kismartonban (Eisenstadt) székelő regionális irodához kapcsolódik, de Zala közelében elérhetőek a lendvai regionális iroda szolgáltatásai is (Szlovénia irányába).

Az irodahálózat fő feladata a határokon átívelő gazdaságfejlesztés mellett a sikeres exporttevékenység megkezdéséhez szükséges tudás és kapcsolatrendszer biztosítása a magyar vállalkozások számára. A szervezet a rendelkezésre álló erőforrásai révén felméri a régiós országok piaci igényeit, feltérképezi, hogy mely iparágakban realizálhatók exportsikerek, majd közös árualapok létrehozásával, egyedi exportstratégiák mentén közösen értékesít a nemzetközi piacokon.

A regionális iroda (Eisenstadt) főbb szolgáltatási portfóliója:

- Üzleti partnerkeresés és üzleti lehetőségek felkutatása,
- Komplex, cégre szabott exportfejlesztési javaslat elkészítése,
- Telephely- és cégalapításban való segítségnyújtás,
- Közös vállalatok létrehozásához kapcsolódó segítségnyújtás,
- Az elérhető pályázatokról, közbeszerzésekről való tájékoztatás, és ezekhez kapcsolódóan tanácsadás,
- Határon túli árualapok felkutatása és termelési együttműködések kialakítása,

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

23

- Kiállítások, szakmai konferenciák, üzletember találkozók szervezése és azokon való részvétel,
- Kiállítási, részvételi lehetőség biztosítása Ausztria legnagyobb szakkiállításain, konferenciáin.

A **Kereskedők és Vendéglátók Országos Érdekképviselői Szövetsége KISOSZ** a hazai mikro-, kis- és középvállalkozásokat képviseli, amelyek jellemzően egyéni vállalkozás, vagy családi jellegű társas vállalkozás formájában működnek. A KISOSZ szervezetéhez tartozik valamennyi megyében önálló irodaházzal, szolgáltató szervezettel rendelkező tagegyesület. A KISOSZ tagságát közel 40 ezer tag alkotja, ezek több mint kétharmada bolti kiskereskedelem, vagy kereskedelmi szolgáltatás területén működő vállalkozás, kevesebb mint egyharmada pedig vendéglátásban, idegenforgalomban és turizmusban működő vállalkozás. A vállalkozások részére adó-, társadalombiztosítási és munkaügyi szaktanácsadást, a vállalkozások indításához és működtetéséhez szükséges információkat, a vállalkozások finanszírozásához uniós és hazai forrású támogatások elérhetőségét, pályázatírást, pályázati tanácsadást és hitel közvetítést biztosítanak. A másik fő tevékenységük a vállalkozások működéséhez és versenyképességének javításához szükséges tudás és információk eljuttatása, így rendszeresen szerveznek országos és területi szintű vállalkozói rendezvényeket, szakmai és ágazati jellegű képzéseket és továbbképzéseket, valamint általános vállalkozásvezetési ismeretátadásokat. A **Kereskedők és Vendéglátók Zala megyei Érdekképviselői Egyesülete** zalaegerszegi központja (8900 Zalaegerszeg, Eötvös u. 22.) mellett Nagykanizsán és Keszthelyen érhető el.

A nevesített gazdaságfejlesztési szervezetek bekapcsolása a Nyugat-zalai Gazdaságfejlesztési Térség együttműködési hálózatába tudja biztosítani a REGIONET COMPETITIVE projekt célkitűzéseinek megvalósítás, így elérésük és bevonásuk mindenképpen indokolt.

2.1.6. Klaszterek a programterületen

A gazdaságfejlesztési szervezetek mellett a vállalkozások, kutatóintézetek, egyetemek, önkormányzatok által alkotott gazdasági hálózatok, klaszterek kulcsszerepet töltenek be egy-egy ágazat, vagy térség fejlesztésében, mert a gazdasági szereplők közötti szoros együttműködés és hatékony kommunikáció elengedhetetlen feltétele a magyar gazdaság és ezen belül kiemelten a hazai KKV szektor versenyképesség növelésének.

A nyugat-dunántúli Régió területén 8 klasztert tartanak nyilván, de ebből csak egy szervezet, a **Pannon Fa-és és Bútoripari Klaszter** lett Akkreditált Innovációs Klaszter (Magyarországon működő kiemelkedő foglalkoztatási hatással, valamint export és innovációs potenciállal rendelkező szervezet). A szervezet honlapján (www.panfa.hu) jelenleg is friss információk érhetők el, GINOP - 1.3.2-15 - Professzionális klaszterszervezetek minőségi szolgáltatásnyújtásának támogatása pályázaton a klasztermenedzsment feladatokat ellátó EFFIX Marketing Kft. eredményesen szerepelt. A GINOP projekt mellett több határmenti és transznacionális projektben vesznek részt a klaszter tagjai.

Weblapokon keresztül még elérhetők információk (legfrissebb is 2015-ös) a Pannon Termál Klaszterről (www.gyogyturizmus.hu) és Pannon Textil Klaszterről (www.pantex.hu) és a West-Pannon Audiovizuális Klaszter (www.regio1.hu).

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

2018 januárjában informatikai, elektronikai és járműipari cégek részvételével megalakult a Zalai Önvezető Jármű Klaszter, amelynek célja az intelligens közlekedési rendszerek kutatás-fejlesztési és innovációs kapacitásainak összekapcsolása. E hálózati együttműködés tevékenységei alapjaiban változtathatják meg a Nyugat-zalai Gazdaságfejlesztési Térséget.

2.2. A Nyugat-zalai Gazdaságfejlesztési Térség releváns fejlesztési stratégiái

A Projekttérség fejlesztését számos stratégia, akcióterv, fejlesztési terv irányozza elő, így a REGIONET Projekthez készülő stratégia nem nélkülözheti ezek ismeretét.

2.2.1. Nemzeti szintű fejlesztési stratégiák és programok

Magyarország, és ezáltal Zala megye fejlesztésének alapidokumentuma „Magyarország Partnerségi Megállapodása a 2014–20-as fejlesztési időszakra”. A PM átfogó nemzeti fejlesztési célja a **fenntartható, magas hozzá adott értékű termelésre és a foglalkoztatás bővítésére épülő gazdasági növekedés, öt fő nemzeti fejlesztési prioritása:**

1. A gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásuk fokozása
2. A foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési, a foglalkoztatási, oktatási, társadalmi felzárkózási szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre)
3. Az energia- és erőforrás-hatékonyság növelése
4. A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése
5. A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása

A Partnerségi Megállapodás céljait a **Széchenyi 2020 Program** keretében nevesített operatív programok valósítják meg. A területi fejlesztéseket a **Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP)** teszi lehetővé. Az OP-n belül prioritás a térségi gazdaságfejlesztés a foglalkoztatás bővítés elősegítésével, valamint az emberi erőforrás fejlesztése. A **Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program** célja a magyar gazdasági növekedés ösztönzése. Beavatkozási területei:

- foglalkoztatás növelése és munkahelyteremtés,
- vállalkozások, valamint kiemelt növekedési potenciállal rendelkező ágazatok és térségek versenyképességének fejlesztése,
- K+F+I tevékenységek ösztönzése és a tudásgazdaság erősítése,
- integrált infokommunikációs fejlesztések, az Információs és Kommunikációs Technológiai szektor fejlesztése,
- alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságszerkezetre való áttérés támogatása, valamint a környezet megőrzése és védelme, és az erőforrás-hatékonyság növelésének elősegítése.

A PM fő céljához, a fenntartható, magas hozzáadott értékű termelésre és a foglalkoztatás bővítésére épülő gazdasági növekedéshez a humán tőke növelésével és a társadalmi környezet javításával járul hozzá az **Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program**. A **Vidékfejlesztési**

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

25

Program egyik célja a fenntartható és versenyképes agrár- és élelmiszergazdaság megteremtése, az agrár- és élelmiszerszektor hozzájárulása a gazdasági fejlődéshez, a foglalkoztatáshoz, a természeti erőforrások megőrzéséhez.

Az Operatív Programok mellett kiemelkedő hatása lehet Zala megye érintett járásaira „Magyarország Konvergencia Programja 2018-2022”. A Konvergenciaprogram egyik fő eleme, a Modern Városok Program célja a városok közszolgáltatásainak, infrastruktúrájának és a helyi gazdaságok fejlesztése, az ott élők életminőségének javítása.

A REGIONET Térség települései közül Zalaegerszeg Megyei Jogú Város kedvezményezett a Modern Városok Programban. Magyarország Kormánya és Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata közötti együttműködési megállapodás végrehajtásával összefüggő feladatokról szóló 1252/2015. (IV. 23.) Korm. határozat alapján, Zalaegerszegen az alábbi beruházások indultak/indulnak el a Program keretében mintegy 230md Ft értékben:

- **M76-os gyorsforgalmi út bővítése**
- **Zalaegerszeg és Vasvár közötti út létrehozása**
- Mindszenty József Zarándokközpont létrehozása
- Közös vasúti és buszpályaudvar létrehozása
- **Logisztikai központ és konténerterminál megépítése**
- Iparvágány építése
- **Járműipari tesztpálya létrehozása**
- Közlekedési fejlesztések
- Városi uszoda bővítése
- Alsóerdei rekreációs központ létrehozása
- Hevesi Sándor Színház épületének felújítása
- Új mentőállomás építése
- Kerékpárutak felújítása

A zalaegerszegi fejlesztések megvalósításával jelentősen javulhat Zala megye gazdasági helyzete.

2.2.2. Zala megyei, és a REGIONET térséget érintő fejlesztési stratégiák, programok

Zala Megye Területfejlesztési Konceptiója a megye fejlesztésének 2030-as jövőképét, hosszú távú célját a „gazdag és harmonikusan fejlődő, zöld Zala” megteremtésében fogalmazza meg. A Konceptió három átfogó célt és hét, 2014-2020-ra vonatkozó stratégiai ágazati célt jelölt ki Zala megye számára:

- I. Jól működő, fejlett gazdaság kialakítását
 - 1.) KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok aktivitásának élénkítése
 - 2.) Jövő centrikus, piacképes gazdasági tevékenységek fejlesztése
 - 3.) Hagyományokon alapuló gazdasági ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése
- II. A foglalkoztatás bővítését és a társadalmi kohézió erősítését
 - 4.) A jövő iparágait és a hagyományos ágazatokat támogató rugalmas képzési rendszer
 - 5.) Társadalmi depresszió kezelése és felkészítés a munkára

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

III. Élhető Zala megye kialakítását.

- 6.) Egészséges, vonzó, emberközpontú épített- és természeti környezet
- 7.) Korszerű, elérhető intézményi struktúra és szolgáltatásrendszer, egyenlőtlenségek csökkentése

A Területfejlesztési Konceptió terület-specifikus prioritásai 3 területegységként kezelték a megyét, a REGIONET térséget nagyjából Észak-Zala gazdaság-, ipar- és vidékfejlesztési zónájába sorolták, Lenti járás déli területei nélkül, de az elmúlt évek gazdasági folyamatai inkább a Nyugat-zalai (zalaegerszegi és lenti járások) relevanciáját erősítették meg.

Zala Megye Gazdaságfejlesztési Részprogram 2014-2020 négy operatív cél megvalósítását javasolja:

- a megye üzleti infrastruktúrájának minőségi javítása, az itt működő és ide telepedni kívánó vállalkozások számára vonzó üzleti környezet megteremtése (**Zalai integrált gazdaságfejlesztési projektcsomag**)
- az ország legjelentősebb gyógyászati és rekreációs turisztikai infrastruktúrájának bővítése, a kül- és belföldi vendégek számára nemzetközileg is versenyképes turizmusgazdaság megteremtése (**Zalai turizmusfejlesztési projektcsomag**)
- a falusias hagyományok, a hely- és térségspecifikus termékek és szolgáltatások gazdaságfejlesztési erőforrásként való felhasználása és ezzel megőrzése (**Zalai alternatív hálózati gazdaságfejlesztési projektcsomag**)
- a gazdasági kihívásokhoz gyorsan alkalmazkodni képes munkaerő-piac keresleti oldalának megerősítése, a modern üzleti életben helyt állni képes munkavállalók számának gyarapítása (**Zalai foglalkoztatási együttműködési projektcsomag**)

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Településfejlesztési Konceptiójának jövőképe szerint „Zalaegerszeg MJV társadalmának hosszú távú közös célja, hogy a város, kiemelkedő természeti adottságaira, gazdasági szereplőinek képességeire és ambícióira, valamint az itt élő emberek kultúrájára, tudására, Zalaegerszeg fejlődése iránti aktív elkötelezettségére és értékteremtő munkájára építve tartósan Magyarország egyik legjobb életminőséget nyújtó településévé váljon, az életminőség minden lényeges, a koncepcióban azonosított tényezője tekintetében”. Zalaegerszeg város legfontosabb stratégiai célja 3000, magasabb hozzáadott értéket biztosító új ipari munkahely létrehozása 2020-ig, melynek legfontosabb intézkedései:

- Komplex gazdaságfejlesztési, befektetés-ösztönzési beavatkozások;
- Gépgyártás, járműipar fejlesztése;
- Környezetipar fejlesztése;
- Outsourcing és SSC (Shared Service Center) központok letelepedésének ösztönzése;
- Logisztikai háttér megújítása;
- Turizmus és egészségipar fejlesztése;
- Bútoripar fejlesztése;
- Élelmiszeripar megújítása;
- Innovációs infrastruktúra és kapacitások fejlesztése.

Lenti Város Önkormányzata Integrált Településfejlesztési Stratégiája legfontosabb stratégiai célja, hogy „Lenti 2030-ra vonzó, élhető városi környezettel rendelkező, táji értékekre és fenntartható gazdaságfejlesztésre alapozó település” legyen. A stratégia főbb elemei: élhető és

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

27

vonzó település megteremtése, gazdasági potenciál növelése (turizmusra, és a meglévő iparterületekre alapozva), térségi szerepkör erősítése.

Zalalövő a stratégia fejlesztési területének harmadik legnagyobb települése. Zalalövő Város Önkormányzatának Gazdasági Programja (2014-2019) alapján a település kiemelt célja, hogy az Őrség meghatározó szerepű településévé váljon a város, ennek eredményeképp pedig a turisztikai potenciál erősödjön. **Pacsa** Zala megye középső, városhiányos területén fekvő település nem rendelkezik településfejlesztési dokumentummal.

A területi stratégiák mellett a Nyugat-zalai Gazdaságfejlesztési Térség két érintett járása közös Foglalkoztatási Együttműködési Megállapodást (Paktum) kötött, amely összhangban van Zalaegerszeg Megyei jogú Város foglalkoztatási stratégiájával. A Nyugat-zalai Foglalkoztatási Stratégia és Akcióterv 2018-2021 prioritásai:

- I. Munkaerő rendelkezésre állásának biztosítása
- II. Munkaerőpiaci alkalmazkodóképesség fejlesztése
- III. Foglalkoztatás minőségi fejlesztése
- IV. Foglalkoztatási együttműködés fejlesztése

A projekt szempontjából fontos lenne a **CLLD típusú vidékfejlesztési szervezetek (LEADER)** releváns stratégiáinak bemutatása, de ezek nem köthetők a járási szinthez, ezért a 7 érintett zalai HACS közül 5 jelen van a zalai REGIONET térségben (meghatározó a Lenti és Térsége Vidékfejlesztési Egyesület, és a Göcsej Vidékfejlesztési Egyesület).

A vidékfejlesztés CLLD jellegű forrásainak mértéke miatt a LEADER Szervezetek kisléptékű fejlesztéseket (3-5 millió Ft), és hálózatépítést támogatnak helyi gazdaságfejlesztés, helyi termékfejlesztés, turisztikai beruházások témakörökben.

3. Problémafeltárás, igények és lehetőségek

Az Interreg V-A Asztria-Magyarország Program ATHU007 kódszámú, REGIONET Competitive - KKV-k nemzetközi versenyképességének erősítése térségi vállalkozói kezdeményezések bilaterális rendszerén keresztül c. projekt átfogó célja a KKV-k nemzetközi versenyképességének támogatása az osztrák-magyar határtérségben. Ezt a KKV-k nemzetközi üzleti kapcsolatrendszerét támogató integrált bilaterális hálózatának kiépítésével és a KKV-k bilaterális, ágazatspecifikus együttműködéseinek létrehozásával érik el.

A REGIONET COMPETITIVE projekt az osztrák-magyar határtérségben a KKV-k térségi és határon átnyúló hálózati együttműködésének modelljének kialakítását célozza.

A projekt helyzetfeltárása alapján az elmúlt évek során a határtérségben megalakult vállalkozói hálózatok erős kapcsolati csomópontokat hoztak létre az egyes térségekben, amelyek kulcsszerepet játszanak a KKV-k térségi és nemzetközi növekedése, üzleti kapcsolatrendszerének bővülése tekintetében.

A REGIONET hálózatépítés első pilot projektjeiben Zala megye nem vett részt, de REGIONET térségről általánosságban is elmondható, hogy a határon átnyúló együttműködés rövidtávon nem volt képes olyan dinamikus hálózati rendszer létrehozására, amely a stratégiai jellegű, állandó együttműködés alapjait biztosítaná. Továbbra is kihívást jelent a KKV-k nemzetközi kapcsolatainak

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

erősítése, a közös termékfejlesztés, értékesítési együttműködések kialakítása, illetve a KKV szektor aktuális közös kihívásaira megfelelő intézkedések, megoldások kidolgozása (többek között: a határtérségi KKV-k innovációs aktivitásának alacsony szintje). A bilaterális stratégiai együttműködésben rejlő kölcsönös növekedési lehetőségek kiaknázatlanok maradtak. Ez egyrészt a térségi vállalkozói hálózatok továbbfejlődését akadályozza, másrészt a KKV-k nemzetközi versenyképességét, piaci kapcsolataik szélesítését és a bilaterális kooperációk (pl.: termelési, szolgáltatásfejlesztés, értékesítés, innovációs) beindítását veti vissza. Stratégiai együttműködés hiányában a vállalkozói hálózatok beszorulnak saját szűk, térségi gazdasági zónájukba.

A REGIONET COMPETITIVE kezdeményezés átfogó célkitűzése fentiekre tekintettel a KKV-k nemzetközi versenyképességének, piaci jelenlétének támogatása az osztrák-magyar határtérségben, vállalkozói hálózatok továbbfejlesztése, és a bilaterális gazdaságfejlesztési munkacsoportok stratégiai együttműködésének, valamint a KKV-k bilaterális innováció-ösztönző együttműködéseit erősítő folyamatok segítése.

A projekt keretében területi alapú, integrált bilaterális hálózatfejlesztés, valamint ágazatspecifikus vállalkozói együttműködések alakulnak ki.

A Nyugat-zalai (Zalaegerszeg és lenti járások) Gazdaságfejlesztési Együttműködés Dél-Burgenland, Wechselland, Hartbergerland, Joglland gazdaságfejlesztési szereplőivel és vállalkozásaival alakít területi hatályú bilaterális együttműködést, csatlakozik a REGIONET térség bilaterális turizmusfejlesztési, helyi termék- és szolgáltatásfejlesztési bilaterális együttműködéseire, illetve megfigyelőként vesz részt a műanyagipari, és fémipari bilaterális együttműködésben.

A Projekt célcsoportjai a határtérségben lokális és regionális szinten működő KKV-k; vállalkozásfejlesztési alapítványok, kereskedelmi és iparkamarák, egyéb gazdaságfejlesztéssel foglalkozó ernyőszervezetek; ágazati szellemi műhelyek, szektorális szolgáltató-tanácsadóhelyek, érdekképviselők, klaszterszervezetek; közfinanszírozású, illetve a nonprofit kutatóhelyek, technológiatranszferrel foglalkozó intézmények.

A REGIONET projekt keretében a Zala Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány az idegenforgalmi, és a helyi élelmiszeripari bilaterális együttműködéshez jelezte csatlakozását, ezért a Nyugat-zalai (Zalaegerszeg és Lenti járások) területén e témák mentén értük el a vállalkozókat, így a problémafeltárás csak részben érinti a teljes REGIONET térség általános gazdaságfejlesztési megállapításait.

A fejezetben kielemezzük azokat a nagyobb gazdaságfejlesztési projekteket, amelyet az önkormányzatok indítottak, elsősorban Zalaegerszeg Megyei Jogú Város, illetve Lenti Város Önkormányzata.

Bemutatjuk a nyugat-zalai térség gazdaságfejlesztésében érdekelt, a REGIONET projekt fő célcsoportját alkotó szervezeteket is, melyek közül a Zala Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány mellett a Zala Megyei Kereskedelmi és Iparkamara be is kapcsolódott a térségi vállalkozói együttműködés szervezésébe.

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

3.1. Turisztikai helyzetfeltárás zalai megállapításai, lehetőségek

3.1.1. Turisztikai helyzetfeltárás főbb zalai megállapításai

A közös REGIONET idegenforgalmi felmérésbe bevonásra kerültek a legjelentősebb turisztikai vállalkozások, mindkét járásból 10-10 szervezet (az Abbázia nemesnépi szállodája az egyetlen nagyobb szolgáltató, aki a felmérésből kimaradt).

A megszólított vállalkozások inkább sikeresnek, vagy sikeresnek ítélik a vállalkozásukat, és nagyobb hányaduk bízik a további sikeres üzemeltetésben.

Számos olyan témát nevesítettek, amely nem csak adott vállalkozás, hanem más régiós szervezetek számára fontosak lehetnek; helyi termékláncokkal együttműködés, csomagajánlatok, márkaépítés, külföldi nyitás, stb.

Az érintettek számára nagy kihívást jelent a munkaerő-hiány (15 említés), a márkázás hiánya (14 említés), a turisztikai kínálat továbbfejlesztésének hiánya (10) és a szezonális. E kihívásokra általában megkeresik a válaszokat, amelyek részben sikeresek is (klaszteresedés, étlap cseréje, együttműködés utazásszervezőkkel, szállodai kínálatra felfűzött egyéb programok, saját weboldal, „önkiszákmányolás”), de a megoldások jellemzően egyéniek, a vállalkozások önmagukban próbálják a megoldást megtalálni.

A vállalkozások az alábbi közös, osztrák-magyar turisztikai vonzerőket tartják stratégiailag fontosnak a térség számára, amelyek egyértelműen egyedivé teszik a területet és közös osztrák-magyar projektek építhetők rá: közös rendezvények, programok, természeti környezet, ökoturizmus, egészségturisztikai együttműködés, közös marketing, horgász és vadászati turizmus, erdei iskola és vasút, Lenti-Bad Radkersburg közös projektek.

A Nyugat-zalai térség vállalkozásai közül 4 Lenti szervezetnek van osztrák partnerkapcsolata, Zalaegerszeg járás területén található vállalkozások eddig nem építettek ki a határtérségben kapcsolatokat (okai – ellenérdekeltség, rossz tapasztalat, más országból van együttműködés – Szlovénia, forráshiány).

Az elért vállalkozások közül 13 venne részt szívesen osztrák-magyar együttműködési programokban, a tényleges elköteleződésük a REGIONET Projektben mérhető lesz. A határ túloldalán működő vállalkozásokkal közös turisztikai projektek megvalósításában az alábbi területeken tartják megvalósíthatónak az együttműködést: értékesítés 11 db, marketing – 14 említés (inkább Zalaegerszeg járásból), határon átnyúló, egymást kiegészítő programok szervezése – 13 válasz.

Az alábbi konkrét projektben vennének részt a zalai vállalkozások: kerékpáros turisztikai együttműködés, programsorozat (térségi kalandparkok), közös vásári megjelenés, közös területi marketing, osztrák programok beépítése a magyar kínálatba, és fordítva, tour operatoroknak közös térségi kiejánlás.

A zalai válaszadók fontosnak tartják, hogy a magyar és osztrák turisztikai vállalkozások közös szolgáltatáscsomagot hozzanak létre (egyetért 6 szervezet, nagyon egyetért 10 szervezet).

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

30

16 vállalkozás egyetért, vagy kifejezetten egyetért azzal, hogy a közös megjelenés vásárokon, kiállításokon inkább fél javát szolgálná, 12 javasolná a közös tradicionális média megjelenést, döntő hányaduk (19 vállalkozás) javasolja közös kiadványok készítését, és majdnem ugyanennyien (18) érdekeltek közös értékesítési szervezet létrehozásában, de csak 8 szervezet javasol egyeztetést az árpolitikában. **A nyílt kérdések között nem érkezett javaslat hazai értékesítési szervezet (TDM) létrehozására.**

A térségben működő vállalkozások jellemzően nem ismernek határon átnyúló, megvalósult, vagy futó együttműködéseket; csak néhány említésben merült fel a City Cooperation, egy SI-HU (Go in Nature), és általánosságban az AT-HU és a SI-HU kezdeményezés.

Az osztrák piacon történő megjelenés segítségével kapcsolatban 9 válasz érkezett a marketingre, és 1 az előnyök feltárására.

A vállalkozás szempontjából rendelkezésre munkaerő mennyiségével kapcsolatban 8 szervezet egyáltalán nem, vagy nem elégedett, 10 cég elégedett is, meg nem is, és csak 1 szervezet elégedett, míg a munkaerő minőségével 6 szervezet egyáltalán nem, vagy nem elégedett, 11 cég elégedett is, meg nem is, és 3 szervezet elégedett.

10 szervezet működik együtt iskolákkal képzés területén vagy van képzési szerződése, a többiek esetében inkább a helyi képző (szakács, pincér) hiányában nincs képzési megállapodása.

A bevont 20 szervezet 892 db ágygal, 1230 székkel, 1 fürdővel van jelen a turisztikai piacon.

3 szervezetnek nincs alkalmazottja (egyéni vállalkozók), 3 szervezet 1-5 alkalmazottal dolgozik, 8 cégnél van 6-10 alkalmazott, 4 kisvállalkozást (11-50 alkalmazott) és 2 középvállalkozást (50 alkalmazott felett) ért el a lekérdezés a Nyugat-zalai (Lenti-Zalaegerszeg járások területén).

A turisztikai felmérés mellett más kutatások igazolják (Zala Megyei Paktum turizmus stratégia, negyedéves munkaerő-piaci barométer), hogy **az idegenforgalmi szektor időszakos és/vagy állandó munkaerő-hiánnyal küzd**. A szezonális, és a szezonális munkaerő-hiány különösen a Balaton partmenti régiójára jellemző, a REGIONET térség vendégforgalma kiegyensúlyozottabb, a munkaerő-hiány egész évben jelentkezik.

A másik fő probléma a márkázás hiánya, amelyet a zalai szervezetek kisebb területi együttműködések keretében oldanak meg. Kiindulópont az Őrség, amely adottságait, turisztikai kínálatát tekintve hasonlít a nyugat-zalai térségre. A projekt keretében elért vállalkozások gondolkodnak önálló Göcsej márka fejlesztésében, röviden bemutatásra kerültek a Lenti járásra vonatkozó elképzelések, de összességében elmondható, hogy ezek a kezdeményezések a hálózatosodást, az integrációt segíthetik, de nemzetközi szinten is „látható” turisztikai termékkel nem tudnak megjelenni a piacon (nem versenyképesek).

A közös bilaterális gazdaságfejlesztési stratégia egyik kitörési pontja várhatóan a turizmus lesz, ezért annak készítésében nem csak a zalai, hanem a REGIONET projekt összes térségében megszólított idegenforgalmi vállalkozás elképzeléseit célszerű figyelembe venni. A projekt keretében elkészült a „Kooperációs területeket azonosító turisztika ágazati feltáró jelentés” ehhez megfelelő információkat biztosít.

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

3.1.2. Az idegenforgalmi szektor térségi lehetőségei, induló projektjei

31

Magyarországon átalakulóban van a turisztikai szektor, a 2018 elején elfogadott Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030-ig nevesít fejlesztési célokat, és ajánlásokat. Az országos program egységes desztinációs szemléleten alapuló termék- és attrakciófejlesztés, alpinfrastruktúrafejlesztés mellett foglal állást, melyhez erőteljesebb állami szerepvállalás is párosul. A stratégia már részletesen bemutatja a jogszabályi elvárásoknak megfelelő, nevesített kiemelt turisztikai fejlesztési térségeket, melyből jelenleg 8 db alakult meg.

A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030-ig mintegy 300 Mrd Ft-tal kívánja támogatni Magyarország idegenforgalmi infrastruktúráját. A fejlesztések két fő iránya: Kisfaludy Turisztikai Fejlesztési Program - desztinációs logikán alapuló termék- és attrakciófejlesztés, alpinfrastruktúra-fejlesztés (A-pillér), illetve stratégiai márkakommunikáció, célzott marketingkommunikációs kampányaktivitás és értékesítés (B-pillér).

A turisztikai szektor átalakítása, megerősödése akkor várható, ha az osztrák, vagy más országok működő desztinációihoz hasonlóan Magyarországon is kötelező tagsággal járó, de érdekalapú térségek jönnek létre (az érdek nem a megszerezhető uniós és állami források mentén, hanem az együttműködéssel elérhető közös hasznok mentén jelentkezik).

A REGIONET Program érintett két járása jelenleg nem kiemelt turisztikai fejlesztési térség, a meglévő idegenforgalmi adatok ezt önmagukban nem is indokolják, viszont a szlovén határmenti térség turisztikai szolgáltatóinak összekapcsolásával kialakulhat egy nemzetközi desztináció (Magyarországon Lenti, az Őrség és Szentgotthárd, Szlovéniában Moravske Toplice, Dobrovnik, Lendava). Mindez az osztrák határmenti kínálattal (bilaterális együttműködés célterülete) összekapcsolva egy nemzetközi szinten is unikális kínálat kialakítását tenné lehetővé.

A Nyugat-zalai Gazdasági Térség önkormányzatai több olyan projektet indítottak el a közelmúltban, amely megvalósítása segíti az idegenforgalmi helyzetfeltárásban jelzett gondot részleges megoldását; hozzájárulnak a kínálat (attrakciók) fejlesztéséhez, és a hálózatépítéshez.

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata TOP projektek, és a Modern Városok Program keretében számos idegenforgalmi fejlesztés indítását készítette elő. A 2019 tavaszára megépülő Zalaegerszegi Helyi Termelői és Kézműves Piac Háza és a kapcsolódó Göcsei Tudásközpont program célja rövid ellátási láncba szervezni a helyi és őstermelőket, családi gazdálkodásokat, minden olyan vállalkozást, amely szerepet játszik az élelmiszer-előállításban, ide értve a vendéglátókat is, akik a helyi termelőktől szerezhetik be az alapanyagokat. A háromszintes épület földszintjén bolt nyílik, ahol a Göcsejre jellemző termékek minden nap elérhetők lesznek. Emellett hűtőraktár, s a zöldségek, gyümölcsök előkészítését (tisztítás, darabolás, csomagolás) lehetővé tevő helyiség is rendelkezésre áll majd. A helyi termelők háza nem csak a közvetlen értékesítést segíti majd. Az épület emeletén tudásközpont kap helyet, ahol a népi kertkultúra visszatartása zajlik majd, s a lekvárfőzés, aszalás műhelytitkaiba is bepillanthatnak az érdeklődők. Népi játszóház ugyancsak szerepel a tervek között, továbbá nyitott műhelyeket is befogad az emelet, ahol a kézművesek tarthatnak munkabemutatókat. Mindezen túl a tetőtérben a zalai gyógy- és fűszernövények tudástára nyílna meg, megmentve s átörökítve eleink értékes ismereteit.

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

32

A város turisztikai célú kerékpárút fejlesztést indít a Zala mentén, mely Göcsejen át az Őrség elérését teszi lehetővé. Európában egyedülálló attrakció jön létre a Göcseji Falumúzeum és Néprajzi Élménypark fejlesztésével, ahol a falumúzeum a korszerűsítésekkel együtt is meg tudja őrizni jellegzetes göcseji hangulatát. A fejlesztés keretében új parkolók, fogadóépület, jobb kerékpáros összeköttetés létesül, a belső utak rekonstrukciója, és a közműhálózat fejlesztése is megvalósul. A falumúzeum előtti téren göcseji csárda épül, mellette lábas pajta ad otthont a különféle rendezvényeknek, a skanzen területén, a Zala-holtág partján hangulatos falusi kiskocsmák nyílnak. A nagyobb volumenű fejlesztések közé tartozik egy élménypark kialakítása: Népi Játzó- és Kalandpark, a holtág vízi élővilágát megismertető élménysziget, a helyi terményeket népszerűsítő Göcseji Mintakert és a vidékre jellemző vad-, illetve haszonállatok bemutatóhelyszíne. A Finnugor Néprajzi Park területén egy magyar falusi utcaképet bemutató épületsort tervez kialakítani a múzeum. A fejlesztések között szerepel a Zala holtág revitalizációja és rekreációs célú vízparti sétány kialakítása. A Zöld Zala-Part pályázat keretében a holtág mintegy 1500 méteres szakaszon kerül megújításra. A kialakuló vízfolyás mentén kerékpározható gyalogösvény, a városi rekreációs parkban vendéglátó-egységek, pihenőpadok, játszóeszközök, kerékpározható gyalogutak kerülnek kialakításra. A Gébárti-tó környezetének fejlesztése során egy 3 km hosszú városközeli, sétálható, gyalogolható zöld tengely jön létre, melynek része a Gébárti-tó körbejárhatósága, a tó környéki szabadidős célú infrastruktúra kialakítása is. A Vizslapark rekonstrukciója során új sétány, játszótér, kutyafutató létesül, sok zöldfelület kerül felújításra, és a parkban lesz egy 400 méter hosszúságú futókör is. A Kneipp-ösvény kövein mezítláb lehet majd sétálni, fűzfa alagutakon átbújni, fatörzsből készült mászófalra kapaszkodni. A Modern Városok Programon belül megvalósuló Zalaegerszegi Mindszenty Út Program két forrásból kap támogatást (TOP 1,3 Mrd Ft, hazai támogatás 4,3 Mrd Ft), célja a város és térség turisztikai, kulturális kínálatának bővítése. A program keretében megújul a Göcseji Múzeum épülete, állandó és időszakos kiállításai, Mindszenty Emlékház és Konferenciaközpont létesül. Tőkebevonással megújul a Balaton Szálló épülete is. A város idegenforgalmi fejlesztései jól kiegészítik a meglévő kínálatot (Aquacity, Termálfürdő, Göcsej, Azáleás-völgy, stb) és Zalaegerszeget bekapcsolják az idegenforgalmi vérkeringésbe. A fejlesztések eredményeként már rövidtávon várható, hogy Zalaegerszeg megduplázza jelenlegi vendégéjszakáit (42.576 éj).

Lenti Város Önkormányzata TOP-1.2.1-15-ZA1-2016-00019 számú, Kalandozások a Kerka-völgyben c. projektben 6 konzorciumi partnerével közösen Zala nyugati régiójában térségi szintű tematikus turisztikai fejlesztések megvalósítását, KerKaLand turisztikai termékcsoomagok létrehozását, a turizmus területi adottságaiban rejlő potenciál kibontakoztatása révén a térségi és helyi gazdaságfejlesztést tűzött ki célul. A partnerség által kialakított térségi szintű, turisztikai termékcsoomagokkal és kisléptékű tematikus turisztikai fejlesztésekkel koordinált fejlesztések valósíthatók meg. A projektben kulturális témaút létesül a hagyományokra (Hetés, Göcsej, Őrség) alapozva, Lenti városában rendezvényhelyszín és kerékpárút megújítása tervezett. A csesztregi "Cseszt Regélő" Kézműves Bemutató- és Kiállító Tér, a lovászi Vasfüggöny Múzeum, a novai Plánder Ferenc Helytörténeti Gyűjtemény, a Dömeföldi Tájház és a szécsisziget Kultúr Magtár önállóan is 2-3 órás elfoglaltságot, a környezet kínálatát integrálva egész napos elfoglaltságot nyújt a Kerkaland térségbe érkező turistáknak. A kulturális vonzerők összekapcsolását szolgálják a tematikus bemutatóhelyeket feltáró élmény-utak, tanösvények. A térség kerékpáros turizmusát szolgálja az Eurovelo13-ra ráhordó kerékpárút felújítása, szélesítése, mellyel Lenti térségében 30 km-es hálózat érhető el, kapcsolódva a megyei TOP-fejlesztésekhez. A projekt kiemelt célja egy új

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

idegenforgalmi desztináció (Kerka-Land) létesítése és folyamatos működtetése. A lenti járás jelenleg közel 120 ezer vendégéjszakával rendelkezik (ebből Lenti fejlődése volt kiemelkedő, 2016-ban 57.114 vendégéjszaka, 2017-ben 81.466 vendégéjszaka). A járás turisztikai szereplői már rövidtávon (2020-ig) 150 ezer feletti vendégéjszakával számolnak éves szinten.

A lenti, és részben a zalaegerszegi járás idegenforgalmi fejlesztéseit segíti a közeljövőben több TOP kerékpáros projekt, illetve Lenti Város Önkormányzata (ATHU – City Cooperation2, SIHU – Garden) és a Zala Megyei Önkormányzat (Iron Curtain és Guide2Visit) projektjei.

3.2. Helyi élelmiszeripar helyzetfeltárás zalai megállapításai, lehetőségek

3.2.1. Helyi élelmiszeripar helyzetfeltárás főbb zalai megállapításai

A közös REGIONET felmérés során a projektben részt vevő területeken online kérdőíves lekérdezés készült, osztrák és magyar oldalon egyaránt 40-40 db élelmiszeripari, illetve a helyi ellátás területén tevékenykedő vállalkozás bevonásával. A lekérdezés célja az adott vállalkozások helyzetének, problémáinak, igényeinek feltárása volt, annak érdekében, hogy feltárja és azonosítsa a határ menti együttműködés lehetőségeit.

A helyi termelői felmérés során elvárás volt, hogy a felmérésbe kizárólag vállalkozásokat vonjunk be, így a két zalai járás területéről szinte teljes mértékben elértük mindazon szervezeteket, akikre együttesen érvényes, hogy helyi termelők és vállalkozások. Árnyalja a képet, hogy a zalai helyi termék-előállítók jellemzően nem vállalkozóként, hanem őstermelőként (parasztagazdaságok) vannak jelen a piacon, és az ő elvárásait csak közvetetten, a Zala Megyei Innovatív Foglalkoztatási Paktum keretében 2017 végén készült Helyi Termék Stratégia megállapításait felhasználva tudjuk meghatározni.

A lekérdezésben résztvevő magyar vállalkozásokat 1990 után alapították, míg az osztrák vállalkozások között hat olyan van, amelyet a II. világháború előtt Ausztriában. A vállalkozások méretére jellemző, hogy többségük egyéni, mikro- és kisvállalkozás, kevés alkalmazottal. Többségük nem vesz részt a szakképzésben, diákok alkalmazásában.

A REGIONET projektben megkérdezettek 80%-a környezetének helyi ellátója, 20% ennél nagyobb körben végzi tevékenységét. Az osztrák oldalon helyi ellátóként tekint magára a fodrász, az autókereskedő, a kereskedő, a vendéglátós. A vállalkozások tevékenységeik között a mezőgazdasági termékek előállítását, feldolgozását, közvetlen értékesítését, a kiskereskedelmet és a gasztronómiát jelölték meg (Magyarországon e körben történt lekérdezés).

A magyar és az osztrák vállalkozásoknak közös problémája a megfelelő munkaerő megtalálása, de a magyar vállalkozásoknak elsősorban a jövedelmezőség és a hiányzó finanszírozási lehetőségek jelentik a legnagyobb kihívást. A magyar vállalkozásoknak gondot okoz a folyamatosan változó jogi szabályozási környezet, a vállalkozás adminisztrációs terhei, az osztrákoknál ugyancsak megjelenik a bürokrácia, és a munkaerő magas költségei.

A vállalkozásoknak a legfontosabb témái: értékesítés növelése, munkaerő, online jelenlét, a termék/szolgáltatás minőségének megtartása. Magyar oldalon előtérbe kerül a technológiai fejlesztés, osztrák oldalon a marketing, az együttműködés.

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

34

A más térségbeli vállalkozásokkal való együttműködési készség magas, több mint 85%, az együttműködés lehetőségei között a magyar és az osztrák vállalkozások hasonló arányban a közös tapasztalatcserét emelték ki, amelynek az igénye szinte egyforma mindkét oldalon, valamint a közös rendezvényeket. Az osztrák vállalkozások igényelnék a közös reklámozást, az üzletember találkozót. Összességében az osztrák vállalkozások nyitottabbak az együttműködés különböző lehetőségeire.

A magyar vállalkozások 83%-át érdekli az új, határon átnyúló kapcsolatok kialakítása és a tapasztalatcsere, melyek az osztrák vállalkozások valamivel több, mint felét nem érdeklik. Az érdeklődés iránya: értékesítés (kiugróan sok említés), az egymás tapasztalatainak megismerése, tudásbővítés, jó gyakorlatok megismerése.

Eltérő az osztrák és a magyar termelők hozzáállása a piacon maradás, új piacok megszerzése terén. Míg az osztrák termelők 60 5-a tett intézkedéseket az ügyfelek/vásárlók megtartására, addig magyar oldalon csak minden 4. termelő lépett. Míg az osztrák vállalkozások fele a talpon maradás érdekében együttműködnek térségi szinten más vállalkozásokban a marketing és/vagy az értékesítés terén, addig ez magyar oldalon nem éri el a 25 %-ot. Ausztriában a megkérdezettek 60 %-a jelen van az online világban (közösségi média, hírlevél), 25 %-uk webáruházat tart fenn, és együttműködik iskolákkal, addig magyar oldalon e tevékenységformák sokkal kisebb arányban jelennek meg.

A közeljövő legfontosabb hívó szavai Ausztriában: vásárlói hűség, új vásárlók megtalálása, addig Magyarországon a kapacitás növelése, tevékenységi kör bővítése, termékfejlesztés. Mindkét országban gondot jelent alkalmazott, szakember megtalálása, az online kereskedelem, a minőség, és kiemelten az utódlás (a termelők nyugállományba vonulnak).

Magyar oldalon kevés olyan együttműködéseket ismernek, melyek során vállalkozások vagy régiók példaértékű együttműködést folytatnak és sikeresen valósítanak meg tevékenységeket (Zalából nem is történt ilyenre említés) - Rábaközi Termelők Portékái, Kereskedelmi és Iparkamara rendezvényei, Pannonhalmi Borvidék meghatározó pincészeteinek összefogása, Alpokalja - Fertőd Táj Egyesület, Pannon Helyi Termék Klaszter. Ezzel szemben az osztrák termelők számos együttműködési hálózat munkájában vesznek részt.

A termelők az alábbi kooperációs lehetőségeket emelték ki, melynek megvalósításába a REGIONET projekt szerepet játszhat:

- Legfontosabb kooperációs lehetőség a **munkaerőhiány orvoslása** - lenne. Vélhetően e projekt erre nem tud gyors megoldást kínálni.
- Mindkét oldal vállalkozóinak a **saját értékesítése** (termékeladás, szolgáltatás), annak bővítése a jövőbeni fő célkitűzése. Vannak, akik beszállítókat keresnek, de nem konkretizálták, hogy mit: alapanyagot, félkész terméket stb. Vannak, akik konkrét terméket, pl. bio-termékeket forgalmaznának más régiókban, illetve a határon túl.
- **Tapasztalatcsere** azonos iparágban, a határon túli hasonló tevékenységet végző vállalkozás megismerése: pl. tejtermékek feldolgozása, bio-gyümölcsök feldolgozása, méhészet.

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

- Jó gyakorlatok megismerése, tudásbővítés azonos iparágban, és a marketing módszerek megismerése.
- **Turizmus fejlesztése:** az adott régiókba több legyen a turista, akiknek lehet terméket/szolgáltatást értékesíteni. Jó kooperációs terület lehet a határon átnyúló együttműködés, a térségbe látogatók komplex programjának összeállításához.
- **Vállalkozásfejlesztés:** a trendek megismerése, alkalmazkodás módszereinek megtanulása; a vállalkozási struktúra fejlesztése; a digitalizáció bevezetése és alkalmazása a vállalkozás működtetése során: költségmegtakarítás, értékesítés a nyitvatartási időn kívül is.
- **Minőségbiztosítás, brand építés** a régió termékeire.
- **Hálózatépítés más régió érdekeltjeivel**
- **Ismeretterjesztés:** a régióban élő fogyasztókat meg kell győzni a régiós termékek/szolgáltatások közösségi előnyeiről, amelyhez megfelelő nyilvánosság munka, online jelenlét is szükséges.

35

3.2.2. Helyi élelmiszer szektor térségi lehetőségei, induló projektjei

A Zala Megyei Önkormányzat a Zala Megyei ITP egyik kulcsprojektjeként nevesítette a helyi termelők, kézművesek, szolgáltatók összefogását, segítségét, és ezért a Zala Megyei Foglalkoztatási Paktum keretében helyi termék munkacsoportot hozott létre.

E munkacsoport képviselői, a 7 zalai LEADER Vidékfejlesztési Egyesület, az Agrárkamara, helyi piacokat működtető szervezetek együttműködésével aláírta a Zalai Helyi Termék Chartát. A Charta együttműködés a Zala megyében megtermelt áruk és szolgáltatások piacra jutásának elősegítésére. Az aláírók küldetése a zalai helyi termékek és szolgáltatások népszerűsítése, piacra jutásának segítése, ezáltal a belső fogyasztás élénkítése, valamint a megye kohéziójának, gazdaságának erősítése a helyi szintek összekapcsolása által.

A Chartát alapítók közös tevékenysége négy pillérre épül, ezek:

Helyi termék és szolgáltatás pillér: a helyi, országos és nemzetközi keresleti és kínálati viszonyokat figyelembe vevő, a meglévő képességekre alapozó, de többek közt azok együttes fejlesztését és piacképes helyi termékek és szolgáltatások létrejöttét, piacra kerülését célzó projektek, kommunikációs és marketing kampányok, kezdeményezések közös megvalósítása.

Oktatás – képzési, szemléletformálás pillér: közös képzési, szemléletformáló és mobilitási programok megvalósítása, melyek a hagyományos oktatási kereteken túlmenően, hatékony formában nyújtanak, magas hozzáadott értékkel bír, gyakorlatorientált, főként a helyi vállalkozásfejlesztés és marketing területein hasznosítható versenyképes tudást a megye vidéki térségeiben működő helyi gazdáknak.

Helyi gazdálkodók - mentorálás pillér: közös inkubációs, mentor, tanácsadói és támogatási programok és szolgáltatások, melyek célja, hogy elsősorban az induló vagy kezdeti stádiumban lévő helyi termelőket piacra érett versenyképes, a hazai és nemzetközi piacokon és/vagy a turizmusban önálló sikert és fejlődést elérő vállalkozásokká fejlesszék.

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

Pillérintegráció: stratégiai és operatív szintű tevékenység, amelynek célja, hogy a fenti vertikális pillérek tevékenysége egymást erősítve, összehangoltan, az egyes részek összegénél nagyobb értékű egészként valósuljon meg, kihasználva a rendszerben rejlő szinergiákat és biztosítva, hogy az egyes pillérek tevékenysége pozitív ráhatással alakítsa a többi pillér és a megyei közösség egészének fejlődését.

36

A Zala Megyei Foglalkoztatási Paktum a helyi igényekre tekintettel kidolgozta „Zala megyei helyi termék stratégia 2020” dokumentumot, és forrásokat kíván rendelni ezen stratégia megvalósításához; legalább 300, ténylegesen is termelő, folyamatosan elérhető vállalkozás elérésével, megyei helyi termék webbolt kialakításával, és legalább 20 db támogatott helyi termék rendezvénnyel. A helyi termék stratégia készítése során felmérés készült a közvetlen termékértékesítést segítő piacokról. 12 ilyen állandó piac található megyén belül, amelyből hét kizárólag helyi termelői, öt pedig helyi termelői és kereskedelmi tevékenység folytatására alkalmas férőhelyeket is magába foglal. A működő piacok közül vannak éves szinten (Zalaegerszeg, Nagykanizsa, Keszthely, Zalakaros, Lenti, Zalaszentgrót, Hévíz, Csesztreg, Zalalövő, Sármellék) és szezonálisan nyitva tartó piacok (Gyenesdiás, Felsőrajk), 2019-től működik a letenyei piac.

TOP projekt keretében a REGIONET térségben Zalaegerszegen új helyi termék piac (I. turizmus) létesül, míg Lentiben a meglévő piac bővítésére és korszerűsítésére kerül sor.

A megyei LEADER HACS-ok közös, térségek közötti vidékfejlesztési pályázatot nyújtottak be a Zala Charta más tevékenységeinek megvalósítására.

3.3. Ágazati együttműködések, REGIONET gazdaságfejlesztést segítő kulcsprojektek

A REGIONET projekt keretében az idegenforgalmi ágazathoz, illetve a helyi élelmiszerellátáshoz készült célcsoport kutatás a Nyugat-zalai Gazdaságfejlesztési Térségben, de számos más olyan potenciális vállalkozás van, amely érintett lehet a nemzetközi együttműködésben.

A fémfeldolgozó ipar és a műanyagipar hálózatépítésében a REGIONET projekt is segíti, míg a faipar együttműködéseit a Pannon Fa- és Bútoripari Akkreditált Innovációs Klaszter bevonásával lehet tovább gondolni.

3.3.1. A REGIONET COMPATITIVE együttműködést erősítő kulcsprojektek

A Nyugat-zalai Gazdaságfejlesztési Térség elsősorban Zalaegerszeg Megyei Jogú Város által a Modern Városok Program keretében elindított nagy gazdaságfejlesztési programok hatására komoly átalakulás előtt áll.

A Budapest mellett legfejlettebb régióban, a Nyugat-Dunántúlon már jelenleg is meghatározó gazdasági ágazat az autógyártás, a mobilitás. Az Audi győri gyára mellett a magyarországi mobilitás (autógyártás) a 2018-tól a francia PSA Konzern által üzemeltetett szentgotthárdi Autógyár, amely az Opel motorok mellett 2020-tól a PSA számára több motorváltozatot is fognak gyártani a legkorszerűbb típusokból. A két nagy gyár mellett több beszállító kapcsolódik az autóipari fejlesztésekhez.

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

37

Vas és Zala megyékben az autóipari fejlesztések egyik koordinátora a Nyugat-Pannon Járműipari és Mechatronikai Központ. A szerveződés célja egy olyan járműipari, gépipari, mechatronikai és kapcsolódó ágazati ipar- és gazdaságfejlesztés megszervezése és lebonyolítása, amely lehetővé teszi, hogy a térség nemzetközi versenyképessége - a járműipari, elektronikai és egyéb gépipari területeken - jelentősen növekedjen, a foglalkoztatás a fejlesztendő ágazatokban tartósan és fenntarthatóan biztosítható legyen.

A koordinált térségi iparfejlesztés távlati célja egy intelligensen szakosodó régió kialakítása Zalaegerszeg-Szombathely-Szentotthárd térségben, ahol a járműipari-gépipari-elektronikai gyártó- és beszállítói bázis összhangban van brüsszeli S3 (Smart Specialization Strategy) prioritással.

Mindennek elengedhetetlen feltétele a műszaki szellemi bázis (K+F+I, szakképzés, közép- és felsőfokú képzés) jelentős mértékű, az ipari igényekre épülő átalakítása illetve megerősítése, és a gazdaságot támogató infrastruktúra (közlekedési hálózat) fejlesztése a térségben.

A jövő mobilitása kapcsán az autógyártók egyik nagy kihívása a károsanyag-kibocsátás és az üzemanyag-felhasználás csökkentése, ami a hibrid technológia és az elektromos hajtású motorok irányába tereli a gyártókat, a másik pedig az emberi mulasztásból származó balesetek számának mérséklése, ami az önvezető járművek térnyerését hozhatja. S ezzel párhuzamosan új üzleti modellek is létrejönnek majd. A Zalaegerszegi Ipari Parkban fejlesztett elektromos hajtánylánc alapozta meg a város autóipari fejlesztéseit.

A zalaegerszegi Modern Város Program kulcsprojektje a 42 Mrd Ft-ból megépülő Járműipari Tesztpálya, mely a régió számára rendkívüli történelmi jelentőséggel bír, meghonosítja a jövőbemutató innovatív technológiákat, hozzájárul az Ipar4 fejlesztések elterjesztéséhez. A világszínvonalú létesítményhez hasonló Magyarország 500 kilométeres körzetében nem található, nem csak a hagyományos, hanem autonóm, önjáró, azaz vezető nélküli járműveket is tudnak tesztelni rajta 2019-től. A 250 hektáros területen épülő zalaegerszegi létesítmény közvetve és közvetlenül mintegy 350 új mérnöki álláshelyet teremt.

A Járműipari Tesztpályához számos közlekedésfejlesztési beruházás is kapcsolódik; az önvezető járművek tesztelését közúton, az épülő M76-os gyorsforgalmi úton lehet valós viszonyok között kipróbálni, a létrejövő M86-os Szombathely és Körmend közötti szakasszal, az M8-as és az M9-es utakkal, továbbá a Hévíz-Balaton Airporton tervezett 6,6 milliárdos állami beruházással együtt Zalaegerszeg olyan infrastruktúrával ellátott gazdasági régió középontja lesz, ami nem létezik még az országban.

Az önvezető autózáshoz a jelenlegi távközlési rendszerek által biztosítottnál jóval gyorsabb mobil kommunikációra van szükség a járművek és közlekedési infrastruktúra között, ezért megkezdődött Zalaegerszegen a tesztpályához kapcsolódóan az 5G-s mobilhálózat kiépítése, a projekthez szükséges három bázisállomás megvalósításával. E bázisállomások a tesztpálya és a hozzá kapcsolódó okos város mintaprojektet fedik le.

A járműipari beruházások mellett közel hatmilliárd forintos beruházással logisztikai központ és konténerterminál létesül Zalaegerszeg és Zalaszentiván közötti területen, közvetlenül a szlovén–

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

38

magyar vasút elágazásánál. A terminál, a koperi nemzetközi kikötőhöz vezető vasútvonal, a sármelléki repülőtér, valamint az azt is érintő leendő M76-os gyorsforgalmi út együtt Zalaegerszeget a Nyugat-Dunántúl egyik kiemelt logisztikai centrumává teszik, mert erre komoly feldolgozóipar épülhet, és jelentős hozzáadott érték termelődik.

2018 januárjában e fejlesztésekre építve, informatikai, elektronikai és járműipari cégek részvételével megalakult a Zalai Önvezető Jármű Klaszter, amelynek célja az intelligens közlekedési rendszerek kutatás-fejlesztési és innovációs kapacitásainak összekapcsolása. A Zalai Önvezető Jármű Klaszter alapítói: az AVL Autókut Mérnöki Kft., az innogy Hungária Kft. – amelyet az ELMŰ Nyrt. képvisel -, a Cisco Systems Magyarország Kft., az Ericsson Magyarország Kft., a Knorr-Bremse Fékrendszerek Kft. és a T-Systems Magyarország Zrt.

A járműipari fejlesztések magukkal hozták/hozzák a zalai K+F szektor fejlődését is. A Pannon Egyetem Mérnöki Kar, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem és a győri Széchenyi István Egyetem közös kutatási projektet indított, ami kapcsolódik a tesztpályához. Szenzorrendszerek, energia-visszanyerés és beágyazott rendszerek alkalmazása területén végeznek kutatásokat, illetve kidolgozzák a tesztmérnökképzés koncepcióját. Az új szak várhatóan a 2019–2020-as tanévben indul. Budapesti Gazdasági Egyetem Gazdálkodási Kar Zalaegerszeg gazdaságinformatikus szakán már most logisztika specializációt biztosítanak a hallgatóknak. Nemcsak a felsőoktatást érintik a zalaegerszegi beruházások, de a középfokú szakképzést is. Az informatika területén 3 intézményben végzett szakgimnazisták kapcsolódhatnak a tesztpályához, a közlekedésgépészetet tanulók ismeretei alkalmasak arra, hogy a háttérben kiszolgálják a tesztpálya igényeit. Új szakok indítását is tervezik, az automatikai technikus és a gyengeáramú képzést.

A zalaegerszegi gigaberuházások mellett számos kisebb, elsősorban GINOP-forrásokból támogatott ipari, feldolgozóipari projekt indul a Nyugat-zalai Gazdaságfejlesztési Térségben. Jelenleg 190 támogatott projektről van információnk, melyből 135 fejlesztés Zalaegerszegen valósul meg.

3.4. A gazdaságfejlesztési szervezetek bekapcsolásának lehetőségei

A 2.1.5. fejezetben bemutatott gazdaságfejlesztési szervezetek közül a Zala Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, illetve a Zala Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány jelenleg is számos hazai, határmenti, transznacionális és közvetlen brüsszeli támogatású projekt megvalósításába érdekelt, melyek számos elemükben kiegészíthetik a REGIONET fejlesztéseket.

A Zala Megyei Kereskedelmi és Iparkamara „E-CONOMY - Intézményi összefogás a határtérség gazdasági fejlődéséért webes háttértámogatás kifejlesztése mellett” c. SI-HU projektjének célja a programterületen a területfejlesztésben, regionális fejlesztésben érintett és e területeken tevékenykedő intézmények együttműködésével a magyar-szlovén határtérség gazdasági fejlődésének elősegítése, a gazdasági kohézió erősítése. Ennek érdekében a meglévő intézményi kapcsolatokat fejlesztik, a hiányzó kapcsolatokat összehangolják, erősítik a kommunikációt – többek között a nyelvi és szakmai készségek fejlesztése által -, kihasználva a hálózatos együttműködésben rejlő előnyöket. A projekt informatikai programfejlesztéssel, szakmai és nyelvi kompetenciafejlesztéssel, valamint tematikus programokkal (konferenciák, workshop-ok,

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

networking rendezvények) hozzájárul az együttműködési kapacitás növeléséhez a határon átnyúló kapcsolatok új minőségi szintre való emelése érdekében.

A Kamara másik SI-HU projektje, a Right Profession2. Az induló projekt továbbfejlesztésének célja, hogy a fiatalok és az iskolák képviselői megismerjék azokat a szakmákat, amelyek a munkaadók által a régióban keresettek. Ezzel közvetett módon elérhető, hogy a fiatalok olyan szakmákat válasszanak, amelyekkel munkát is kapnak majd a térségben, másik oldalról a cégek lehetőséget kapnak arra, hogy olyan szakmával rendelkező fiatalokat foglalkoztassanak, amelyekre szükségük van.

A ZMKIK „Duo Pack - DUAL EDUCATION - Practical Approach to Concrete Knowledge” c. Interreg V-A Magyarország-Horvátország Együttműködési Programban nyertes projektjének célja egy olyan duális szakképzési rendszer alapjainak megteremtése Horvátországban, amelyben a horvát kamarák a magyarországi rendszerhez hasonlóan koordinátori szerepet töltenek be. A másik nyertes HuHR projekt, az „ECOTOP 2 - Life long learning programmes for increased growth capacity in ecotourism” célja az ökoturisztikai kínálat fejlesztése a régióban annak érdekében, hogy a régió vonzóbbá váljon a kerékpáros turizmus, a kulturális turizmus és az ökoturizmus iránt érdeklődő turisták számára. A projekt főbb tevékenységei: ökoturisztikai e-learning és webinarium tananyagfejlesztés, kontakt órás ökoturisztikai, 120 órás képzés lebonyolítása, angol nyelv készségfejlesztő tréning, üzleti szimulációs játék fejlesztése, üzleti terv készítő verseny lebonyolítása, kerékpáros és gyalogos disszeminációs túrák. A projekt az egész életen át tartó tanulás programjaival és a turisztikai szektorhoz kapcsolódó készségfejlesztő tréningek fejlesztésével foglalkozik a határokon átnyúló térség oktatási rendszerének javításával.

A **Zala Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány** is számos projektben vesz részt a REGIONET COMPETITIVE projekt mellett. A B Light HU-HR projektben közvetlen cél a határmenti vállalkozásfejlesztés (közös innovációkkal), a FEEDSCHOOLS INTERREG Central Europe projektben „Környezet és energiahatékonyság fejlesztés finanszírozása oktatási intézményekben” történik. Az EN-eff - Új képzési koncepció az energiahatékonyság érdekében c. HuHR projekt célja oktatási tananyaggal, tréningekkel és szakmai képzésekkel hozzájárulni a közel nulla (nZEB) energiaigényű épületek megvalósításához. A TOP-5.1.1-15-ZA1-2016 00001 számú, Zalai innovatív foglalkoztatási paktum keretében a ZMVA vállalkozásfejlesztési tanácsadást biztosít a cégek számára, paktum inkubátor szolgáltatást tart fenn, munkaerő-piaci tanácsadói az álláskereső számára biztosítanak tanácsadást. A paktumban az önfoglalkoztatás ösztönzése mellett a ZMVA mikrovállalkozási és kkv munkacsoport tevékenységeit segíti. A ZMVA már hosszú ideje segíti a Pannon Fa- és Bútoripari Klaszter munkáját, a FORESDA – Faalapú értéklánc innovációja és versenyképessége a Duna régióban c. projektjük az INTERREG Duna Transznacionális Program keretében valósul meg. A projekt célja fenntarthatóan és innovatívan támogatni a tradicionális ffeldolgozó vállalkozások munkáját. Az „ATM - Access to Microfinance for SME-s” INTERREG EUROPE projekt a mikrohitelzés témakörét járja körbe együttműködve transznacionális partnereivel.

3.5. A Nyugat-zalai Gazdasági Térség SWOT-elemzése

A térség gazdaságfejlesztési SWOT analízise megmutatja a lehetséges stratégiai kereteket, a helyi felmérésekre épül, egységes gazdasági térnek tekinti a zalaegerszegi és lenti járások területét, és az itt található vállalkozásokat és gazdaságfejlesztési szervezeteket az elemzés fókuszába.

40

Erősségek	Gyengeségek
- Meglévő, jelentős létszámot foglalkoztató vállalati struktúra – szállítás, logisztika, építőanyag-gyártás, nyomdaipar, fa- és bútoripar, gépipar; - Térségben található ipari parkok, inkubátorházak; - Jó mezőgazdasági adottságok, önállóan sikeres helyi termelők; - Dinamizálódó turizmusgazdaság lenti térségében - Alacsony munkanélküliség; - Geopolitikai helyzet – szlovén határmentiség, Ausztria, Horvátország közelsége; - Kiváló közlekedési adottságok (közúton és vasúton), tranzit; - Meglévő szakképzési hálózat, duális képzés, felsőoktatás Zalaegerszegen.	- Aprófalvas térség, előregedő társadalom, elvándorlás; - Alacsony képzettségi szint (bedolgozás, betanított munka feltételei adottak); - Vállalkozások döntő hányada csak Magyarországon van jelen; - Hiányzik a képzett és motivált szabad munkaerő; - Átlagkeresetek szintje a GDP arányához, helyi gazdasághoz képest alacsony; - Innovatív, magas hozzáadott értékű termelést folytató cégek aránya alacsony; - Innovációs potenciál nagyon gyenge; - A mezőgazdaságban a szántóföldi növénytermesztés dominál; - Márkázás hiánya turizmusban, helyi termék előállításban.
Lehetőségek	Veszélyek
- Zalaegerszeg gazdasági szerkezetének átalakulása az új fejlesztések hatására (tesztpálya, logisztika, közlekedésfejlesztés, turizmusipar); - Megyében működő gazdaságfejlesztési szervezetek összefogása, integrált gazdaságfejlesztési folyamatok elindítása; - Térség számára fontos hálózatok megerősítése, újragondolása (faipari klaszter mintájára); - A térségi vállalkozások átalakítása, új, magas hozzáadott értékű vállalkozások betelepülése; - Területi és ágazati összefogás a határmenti térségekben (SI, HR, AT).	- A térség fejlődését meghatározó beruházások csak kormányzati hozzájárulások hatására indultak el (külső forrás bevonási kényszer); - Folyamatosan változó jogi, adózási és vállalkozói környezet; - Munkaerő további elvándorlása a jobb átlagkeresetű régiókba, országokba; - Megfelelő szakemberállomány hiányában a tervezett beruházások elmaradnak. - A tömegközlekedés (különösen autóbussz) piacának átalakulása, a zsáktelepülések, aprófalvak további leszakadása.

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

4. Stratégiai fejlesztési javaslat a térség határon átnyúló gazdaságfejlesztési súlypontjainak ismertetésével

4.1. A Nyugat-zalai Gazdaságfejlesztési Együtműködés céljai

41

A térségi vállalkozói kezdeményezést alkotó vállalkozások/szervezetek az alábbi fő célkitűzéseket határozzák meg:

Átfogó cél: Egy olyan együttműködő térség kialakítása, amelyben a Nyugat-zalai Gazdasági Térségben működő vállalkozások, gazdaságfejlesztési szervezetek, és más, a gazdasági életet befolyásoló szereplők partneri viszonyának eredményeképp a Lenti és Zalaegerszeg járás gazdasági potenciálja növekszik, a vállalkozások új utakat találnak mind a hazai, mind a határon átnyúló vállalkozási, együttműködési lehetőségek terén.

Az átfogó cél megvalósítása érdekében az alábbi kiemelt célokat nevesíti a stratégia.

- ***A Nyugat-zalai (Lenti-Zalaegerszeg járások) Fejlesztési Térség hálózatosodásának elősegítése, különösen a helyi kulcságazatokban, a turizmusgazdaságban és a helyi termékfejlesztésben***

A helyzetfeltárás egyik fő megállapítása, hogy a Nyugat-zalai Gazdaságfejlesztési Térségben még nem működnek azok az önkéntesen szerveződő hálózatok, amelyek összefogják az adott ágazatok, kulcságazatok vállalkozásait, gazdaságfejlesztési szervezeteit, önkormányzatait.

Példaként a leginkább megszervezett Pannon Fa- és Bútoripari Klaszter munkája szolgál, a 2018 januárjában informatikai, elektronikai és járműipari cégek részvételével megalakult a Zalai Önzvezető Jármű Klaszter tevékenységeihez a közeljövőben számos térségi vállalkozás kapcsolódhat. Az IPAR4 együttműködésen túl összefogást igényel a térség idegenforgalmi fejlesztése, hogy a már dinamizálódó Lenti mellett a folyamatban lévő zalaegerszegi fejlesztéseket integrálva egy egységes kínálatot hozzon létre. A turisztikai hálózatépítés mellett a helyi termelőket összekapcsolva megteremthető az egységes „ZALA” brand, amely az idegenforgalmi szempontból önálló Balaton mellett egy termékként „értékesíti” Zalát.

- ***A Fejlesztési Térség határon átnyúló gazdasági kapcsolatainak erősítése a Dél-Burgenlandi és Kelet-Stájer Régiókkal szoros együttműködésben;***

A bilaterális együttműködési térség különleges adottsága a földrajzi elhelyezkedésre vezethető vissza. 50 km távolságon belül 2 hármashatár kapcsol össze 4 országot (Ausztria, Magyarország, Szlovénia, Horvátország), amelyek között a kapcsolatépítés, az együttműködés esetleges. A REGIONET Competitive projekt mellett futó más határmenti (AT-HU, AT-SI, SI-HU, HU-HR) projektek hosszú távon egy egységes, 4 országra kiterjedő gazdasági térség alapjait teremthetik meg, a hármas országhatárok, a kiváló földrajzi és közlekedési helyzet által kínált lehetőségekre építve, a kapcsolódó logisztikai és kereskedelmi fejlesztések, együttműködések megerősítése.

Az együttműködési kör bővítésének lehetősége a bilaterális együttműködés sarokköve, mert a dél-vasi (Őrség, Rábamente) szereplők bevonása nélkül valós területi

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

42

együttműködés nem alakítható ki (a két ország projektterülete nem érintkezik). A dél-vasi térség bekapcsolásával idegenforgalmi téren a határ két oldalán elérhető kínálatok kölcsönös bővítése, egymásra épülő kínálatok kidolgozása érhető el, más esetben csak közvetett eredményeket (people to people) lesz képes a program létrehozni.

Jelenleg a bilaterális térségben kevés a határon átnyúló, hosszabb távon is működőképes gazdasági együttműködés, nem számottevő a bilaterális térség másik országába irányuló gazdasági forgalom. Osztrák oldalról jellemzően munkaerőként tekintenek a magyarokra, elsősorban alacsony hozzáadott értékű munkakörökben (alkalmazotti státusz), az ausztriai vállalkozások konkurenciának tartják a magyar vállalkozásokat, akik az árversenyben levihetik az osztrák árakat. Emiatt a térség vállalkozásai jellemzően alvállalkozóként tudnak megjelenni ausztriai beruházásoknál, együttműködésekkel. A projekt keretében fel kell tárni azokat a piaci szegmenseket, amelyek kölcsönösen előnyösek az osztrák és magyar feleknek, és elősegítik a határ mindkét oldalán a piacok bővítését.

- ***Kölcsönös üzleti együttműködés kereteinek meghatározása, a már működő szakmai szervezetek szolgáltatásainak integrálásával, támogató rendezvények népszerűsítése a régióban;***

A „megismerni, elfogadni, együttműködni” elvek mentén, a REGIONET keretrendszer kibővítése, a magyarországi gazdaságfejlesztési szervezetek párhuzamos tevékenységeinek összehangolása, az egyes szervezetek érintett határtérséghez kapcsolódó szerepeinek újragondolása vezet el egy hatékony zalai segítő szolgáltatási portfólió kialakításához, melynek eredményeként nő a bilaterális osztrák oldalán megjelenő vállalkozások száma.

4.2. A Nyugat-zalai térségi vállalkozói kezdeményezés prioritásai és intézkedései

1. prioritás: A növekedési potenciállal rendelkező vállalkozások és iparágak fejlődésének előmozdítása a térségben;

- 1.1. intézkedés: A kulcsvállalkozások katalizátor potenciáljának felhasználása (járműipari fejlesztések, elektronika, zöld és kreatív gazdaság, fémipar)

Tevékenységek:

- Nyílt ágazati innováció-ösztönző szakmai rendezvények szervezése;
- Kulcsvállalkozások tapasztalatainak átadása a terület KKV-i számára a közös fejlődés előmozdítása érdekében.

- 1.2. intézkedés: A tudásalapú oktatás és innováció előmozdítása, induló vállalkozások támogatása az innováció, a szolgáltatás, a tanácsadás, és a kreatív ipar területén

Tevékenységek:

- Moduláris jellegű szakterületi képzések szervezése;
- Az innováció tudatosságának növelése;
- Induló vállalkozások támogatása az innováció, a szolgáltatás, a tanácsadás és a kreatív ipar területén (Üzleti start-up kezdeményezések felkarolása).

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

1.3. intézkedés: Minőségi mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek előállítása és forgalmazása

Tevékenységek:

- Minőségi mezőgazdasági termékek előállítása és forgalmazásának előmozdítása érdekében helyi és regionális piacok bővülésének elősegítése;
- A helyi értékesítési lánc szereplőinek aktivizálása. Ismeretátadás, tapasztalatcsere.

43

1.4. intézkedés: A turizmusgazdaság fejlesztése

Tevékenységek:

- Innováció, az új termékek és termékcsomagok fejlesztésének támogatása. (Hálózatosodás a területen jellegzetes idegenforgalmi területeken, pl. kalandparkok közös programajánlata, tematikus kerékpáros programok);
- Természeti adottságokra épülő falusi turizmus lehetőségeinek jobb kihasználása – Brandépítés: pl. Göcsej, Zala;
- Határokon átnyúló kapcsolatok fejlesztése.

2. prioritás: Területi alapú hálózatfejlesztés, az együttműködési szint növelése a kiemelt ágazatokban (turizmus, helyi termékfejlesztés)

2.1. intézkedés: Osztrák minta alapján nyugat-zalai gazdasági övezet kialakítása és bővítése a közösségi együttműködésen alapulva;

Tevékenységek:

- Helyi hálózatok megerősítése a térségben jelenlévő gazdaságfejlesztésben érdekelt szervezetek közreműködésével (kamara, vállalkozásfejlesztési alapítvány);
- Osztrák példák helyszíni megtekintése, elméleti és gyakorlati tapasztalatátadás rendszeressé tétele.

2.2. intézkedés: Területi termékértékesítési és szolgáltatási hálózatok létrehozása és működtetése az élelmiszeripar/helyi termékfejlesztés és az idegenforgalmi ágazatokban

Tevékenységek:

- Járási/megyei helyi termékértékesítési hálózatok kialakítása. A rövid ellátási láncok kialakításával biztosítható, hogy a termék nyomon követhető legyen a termőföldtől az asztalig;
- Hagyományos iparágak (kiemelten kézművesipar) továbbfejlesztése;
- A helyi élelmiszer és a hagyományos kézműves termékek bekapcsolása a turizmusba. Egyedi arculat kialakítása;

2.3. intézkedés: A foglalkoztatási (és képzettségi) szint növelése;

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

Tevékenységek:

- Foglalkoztatottsági ráta növelése (Jelenleg az inaktívak rétege jelentős munkaerő-piaci potenciált jelent);
- Egyedi igényekre szabott képzési programok indítása. Duális képzés térnyerésének elősegítése, kiemelten az idegenforgalomban;
- Nők munkaerő-piaci visszatérésének segítése érdekében gyermekgondozással és szociális szolgáltatásokkal kapcsolatos területek fejlesztése. A gyermekneveléshez kapcsolódó intézményhálózat rugalmasságának növelése (pl. Nyitvatartási idő, gondozási modellek továbbfejlesztése, minibölcsődék számának növelése).

44

3. prioritás: Általános gazdaságfejlesztési együttműködés fokozása a bilaterális térségben, ágazati fejlesztés az élelmiszeripar és helyi ellátás, illetve a turizmusgazdaság a REGIONET Vállalkozói Kezdeményezés partnertérségeiben;

- 3.1. intézkedés: A közös bilaterális térség gazdaságfejlesztési együttműködéseinek kialakítása az osztrák partnerszervezetekkel összefogva

Tevékenységek:

- Gazdaságfejlesztési szervezetek tevékenységeinek összehangolását segítő workshopok szervezése;
- Szolgáltatási mátrixok kialakítása (ki, kinek, milyen módszerrel, milyen feltételek mellett szolgáltat);
- Közös határmenti szolgáltatási keretek modellezése, kipróbálása.

- 3.2. intézkedés: Az élelmiszeripar és helyi ellátás határon átnyúló együttműködéseinek kialakítása a REGIONET Vállalkozói Kezdeményezés partnertérségeiben, konkrét vállalkozói együttműködések megkötésének segítése

Tevékenységek:

- Az élelmiszeripar és helyi ellátás bilaterális együttműködés hálózati tevékenységeinek területi alapú továbbfejlesztése, közös bilaterális térség speciális helyi termékeinek beazonosítása;
- Partnerkeresés, közös termékcsomagok kidolgozása;
- Szervezetek közötti vállalkozói együttműködések megkötésének elősegítése, az együttműködés jogszabályi kereteinek meghatározása.

- 3.3. intézkedés: A turizmusgazdaság határon átnyúló együttműködéseinek kialakítása a REGIONET Vállalkozói Kezdeményezés partnertérségeiben, konkrét vállalkozói együttműködések megkötésének segítése

Tevékenységek:

- A turisztikai bilaterális együttműködés hálózati tevékenységeinek területi alapú továbbfejlesztése, közös bilaterális térség speciális idegenforgalmi termékeinek beazonosítása;
- Partnerkeresés, közös termékcsomagok kidolgozása;

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

- Szervezetek közötti vállalkozói együttműködések megkötésének elősegítése, az együttműködés jogszabályi kereteinek meghatározása.

4.3. A Nyugat-zalai Gazdaságfejlesztési Térség együttműködési keretrendszere

45

Az érintett zalaegerszegi és lenti járásokban működő vállalkozások, kiemelten a térségi vállalkozói kezdeményezést alkotó vállalkozások célul tűzték ki a REGIONET Projekt keretében elkészült Nyugat-zalai Gazdaságfejlesztési Stratégia megvalósítását. A stratégia összhangban van Zala Megye, illetve Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Integrált Területi Programjában foglalt gazdaságfejlesztési célokkal, és integrálja e térségek egyéb ágazati stratégiáit.

A térségi vállalkozói kezdeményezés működése, kapcsolattartás formái, gyakorisága:

- évente minimum 2 alkalommal személyes egyeztető ülés, melynek egyik helyszíne Zalaegerszegen a ZMVA Irodaháza, másik helyszíne Lentiben a ZMVA által működtetett Inkubátorház.
- a személyes egyeztető ülések során a térségi vállalkozói kezdeményezésben részt vevők átfogóan egyeztetnek az érintett térségek gazdasági helyzetéről, aktuális kihívásokról, és megvitatják a következő időszak legfontosabb teendőit, az ülés eredményeit emlékeztetőben foglalják össze,
- mindennapos kapcsolattartás egy, a GDPR szabályozásnak megfelelő zárt e-mail-es terjesztési listán, a fent megadott elérhetőségek szerint történik;

A térségi vállalkozói kezdeményezés munkáját koordináló Zala Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány havi szinten, minden vállalkozás számára elérhető, elektronikus formában kiküldhető és/vagy letölthető hírlevelet, készít, amellyel a térségi vállalkozói kezdeményezést népszerűsíti a két járás vállalkozói között.

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

REGIONET Competitive

5. Források, felhasznált dokumentumok

46

Kooperációs területeket azonosító turisztika ágazati feltáró jelentés - Interreg V-A Asztria-Magyarország Program - ATHU007-REGIONET Competitive

Kooperációs területeket azonosító ágazati feltáró jelentés az élelmiszeripar, illetve helyi ellátás területén megvalósítandó bilaterális (kétoldalú) együttműködések kialakításához - Interreg V-A Asztria-Magyarország Program - ATHU007-REGIONET Competitive

Kooperációs területeket azonosító turisztikai és élelmiszeripar / helyi ellátás ágazati feltáró jelentésekhez készített zalai kérdőívek anyagai, interjú közben feltárt anyagok

Központi Statisztikai Hivatal adatbázisai (www.ksh.hu)

Zala Megye Területfejlesztési Konceptiója - JAVASLATTEVŐ FÁZIS (v.07.) (2013.szeptember 26.). Szerző: Városfejlesztés Zrt. in: www.zala.hu

Zala Megye Területfejlesztési Program 2014-2020 – Operatív Program (2014. szeptember 30.). Szerző: forProjekt Kft és a Városfejlesztés Zrt. in: www.zala.hu

Zala Megye Integrált Területi Programja 2014-2020 (2018. január 18-án átdolgozott verzió) in: www.zala.hu

Zala Megye Gazdasága – TOP 100 – 2017. Zalai Hírlap és Nemzeti Adó- és Vámhivatal (Mediaworks Hungary Zrt.). www.zaol.hu

Zalaegerszeg munkaerő-vonzási célú befektetés-ösztönzési stratégia és akcióterv – készült a TOP-6.8.2-15-ZL1-2016-00001 azonosítószámú projekt keretében (2017. június) www.zalaegerszeg.hu

Nyugat-Zala Foglalkoztatási Stratégiája és Akcióterve 2018-2021. Készült a „Innovatív foglalkoztatási együttműködés a zalaegerszegi és lenti járásokban” című TOP-5.1.2-15-ZA1-2016-00001 azonosító számú projekt keretén belül. Készítette: Lenti Város Önkormányzatának megbízásából a HÉTFA Elemző Központ Kft. 2018. január 15. www.segito-halo.hu

Zala megyei helyi termék stratégia 2020. Készült: A Zala Megyei Önkormányzat, mint konzorciumvezető által elnyert TOP-5.1.1-15-ZA1-2016-00001 kódszámú, „Zalai innovatív foglalkoztatási paktum megvalósítása” című projektben - a helyi termék stratégia készítése, helyi termék projektterv kidolgozása feladat részeként. Készítette: Kovács Tünde. 2017. www.zalapaktum.hu

Zalaegerszegi Évértékelő 2017. Készítette ZMJV Polgármesteri Hivatala. Göcsej Nyomda 2018. www.modernzeg.hu

Gazdaságfejlesztési szervezetek honlapjai – www.zmkik.hu, www.zmva.hu, www.vosz.hu, www.kisosz.hu, www.panfa.hu, www.kereskedohaz.hu